

Briselē, 15.9.2014.
COM(2014) 578 final

ANNEX 1

PIELIKUMS

dokumentam

Priekšlikums Padomes lēmumam

par to, lai noslēgtu ekonomisko partnerattiecību nolīgumu (EPN) starp Rietumāfrikas valstīm, Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienu un Rietumāfrikas Ekonomisko un monetāro savienību, no vienas puses, un Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no otras puses

PIELIKUMS

**EKONOMISKO PARTNERATTIECĪBU NOLĪGUMS (EPN) STARP
RIETUMĀFRIKAS VALSTĪM, RIETUMĀFRIKAS VALSTU EKONOMIKAS
KOPIENU UN RIETUMĀFRIKAS EKONOMISKO UN MONETĀRO SAVIENĪBU,
NO VIENAS PUSES,
UN
EIROPAS SAVIENĪBU UN TĀS DALĪBVALSTĪM, NO OTRAS PUSES**

Saturs

Nolīguma Pušu saraksts

Preambula

I DAĻA. EKONOMISKĀS UN TIRDZNIECĪBAS PARTNERATTIECĪBAS ILGTSPĒJĪGAI ATTĪSTĪBAI

II DAĻA. TIRDZNIECĪBAS POLITIKA UN AR TIRDZNIECĪBU SAISTĪTI JAUTĀJUMI

1. nodaļa. Muitas nodokļi
2. nodaļa. Tirdzniecības aizsardzības instrumenti
3. nodaļa. Tirdzniecības tehniskie šķēršļi un sanitārie un fitosanitārie pasākumi
4. nodaļa. Citi ar tarifiem nesaistīti tirdzniecības šķēršļi
5. nodaļa. Tirdzniecības atvieglošana, muitas sadarbība un savstarpēja administratīvā palīdzība
6. nodaļa. Lauksaimniecība, zivsaimniecība un pārtikas nodrošinājums

III DAĻA. SADARBĪBA ATTĪSTĪBAS ĪSTENOŠANĀ UN EPN MĒRĶU SASNIEGŠANĀ

IV DAĻA. STRĪDU NOVĒRŠANA UN IZŠKIRŠANA

1. nodaļa. Mērķis, piemērošanas joma un Puses
2. nodaļa. Strīdu novēršana: apspriešanās un starpniecība
3. nodaļa. Strīdu izšķiršanas procedūras
4. nodaļa. Vispārīgi noteikumi

V DAĻA. VISPĀRĒJI IZŅĒMUMI

VI DAĻA. INSTITUCIONĀLIE NOTEIKUMI

VII DAĻA. NOBEIGUMA NOTEIKUMI

PIELIKUMI

BENINAS REPUBLIKA,
BURKINAFASO,
KABOVERDES REPUBLIKA,
KOTDIVUĀRAS REPUBLIKA,
GAMBIJAS REPUBLIKA,
GANAS REPUBLIKA,
GVINEJAS REPUBLIKA,
GVINEJAS-BISAVAS REPUBLIKA,
LIBĒRIJAS REPUBLIKA,
MAURITĀNIJAS ISLĀMA REPUBLIKA,
MALI REPUBLIKA,
NIGĒRAS REPUBLIKA,
NIGĒRIJAS FEDERATĪVĀ REPUBLIKA,
SENEGĀLAS REPUBLIKA,
SJERRALEONES REPUBLIKA,
TOGO REPUBLIKA

un

RIETUMĀFRIKAS VALSTU EKONOMIKAS KOPIENA (*ECOWAS*),

un

RIETUMĀFRIKAS EKONOMISKĀ UN MONETĀRĀ SAVIENĪBA (*WAEMU*),

no vienas puses,

un

BEĻĢIJAS KARALISTE,
BULGĀRIJAS REPUBLIKA,
ČEHIJAS REPUBLIKA,
DĀNIJAS KARALISTE,
VĀCIJAS FEDERATĪVĀ REPUBLIKA,
IGAUNIJAS REPUBLIKA,
ĪRIJA,
GRIEĶIJAS REPUBLIKA,
SPĀNIJAS KARALISTE,
FRANCIJAS REPUBLIKA,
HORVĀTIJAS REPUBLIKA,
ITĀLIJAS REPUBLIKA,

KIPRAS REPUBLIKA,
LATVIJAS REPUBLIKA,
LIETUVAS REPUBLIKA,
LUKSEMBURGAS LIELHERCOGISTE,
UNGĀRIJA,
MALTAS REPUBLIKA,
NĪDERLANDES KARALISTE,
AUSTRIJAS REPUBLIKA,
POLIJAS REPUBLIKA,
PORTUGĀLES REPUBLIKA,
RUMĀNIJA,
SLOVĒNIJAS REPUBLIKA,
SLOVĀKIJAS REPUBLIKA,
SOMIJAS REPUBLIKA,
ZVIEDRIJAS KARALISTE,
LIELBRITĀNIJAS UN ZIEMEĻĪRIJAS APVIENOTĀ KARALISTE

un

EIROPAS SAVIENĪBA,

no otras puses,

ŅEMOT VĒRĀ Džordžtaunas Nolīgumu, ar ko izveido Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstu grupu, Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienas (ECOWAS) līgumu un Rietumāfrikas Ekonomiskās un monetārās savienības līgumu, no vienas puses, un Līgumu par Eiropas Savienību un Līgumu par Eiropas Savienības darbību, no otras puses;

ŅEMOT VĒRĀ ĀKK un EK Partnerattiecību nolīgumu, kas parakstīts Kotonū 2000. gada 23. jūnijā un pārskatīts Luksemburgā 2005. gada 25. jūnijā un Vagadugu 2010. gada 22. jūnijā ("Kotonū nolīgums");

ŅEMOT VĒRĀ to, cik svarīgi, no vienas puses, ir sakari starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm un Rietumāfrikas reģionu, un, no otras puses, šo valstu kopīgās vērtības;

ŅEMOT VĒRĀ Eiropas Savienības, tās dalībvalstu un Rietumāfrikas reģiona vēlmi stiprināt ciešos savstarpējos sakarus un izveidot ilgstošas attiecības, kas balstītas uz partnerību, attīstību un solidaritāti;

APZINOTIES, ka ir nepieciešams veicināt iedzīvotāju ekonomisko un sociālo attīstību, ņemot vērā prasības attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību un vides aizsardzību;

ŅEMOT VĒRĀ to, kādu nozīmi Puses piešķir Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu un jo īpaši cilvēktiesību principu ievērošanai;

ŅEMOT VĒRĀ Pušu uzticību principiem un noteikumiem, kas reglamentē starptautisko tirdzniecību, jo īpaši tiem, kuri iekļauti Līgumā par Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) izveidošanu;

ŅEMOT VĒRĀ nepieciešamību stiprināt integrāciju Rietumāfrikas valstu starpā un Eiropas un Āfrikas attiecības;

ATGĀDINOT, ka Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienas (ECOWAS) un Rietumāfrikas Ekonomiskās un monetārās savienības uzdevums ir veicināt reģionālo sadarbību un integrāciju, lai izveidotu Rietumāfrikas ekonomisko savienību ar mērķi uzlabot iedzīvotāju dzīves līmeni, saglabāt un palielināt ekonomikas stabilitāti, stiprināt attiecības starp dalībvalstīm un sekmēt Āfrikas kontinenta progresu un attīstību;

VĒLREIZ APSTIPRINOT apņemšanos strādāt kopā, lai sasniegtu Kotonū nolīgumā definētos ĀKK un EK partnerattiecību mērķus, proti, mazināt un ilgtermiņā izskaust nabadzību, nodrošināt ilgtspējīgu attīstību un ĀKK valstu sekmīgu un saskaņotu integrāciju pasaules ekonomikā;

ŅEMOT VĒRĀ, ka Tūkstošgades attīstības mērķi, kas izriet no 2000. gadā ANO Ģenerālajā asamblejā pieņemtās Tūkstošgades deklarācijas, jo īpaši ārkārtīgas nabadzības un bada izskausana, kā arī attīstības mērķi un principi, kas pieņemti ANO konferencēs, sniedz skaidru redzējumu un Rietumāfrikas reģiona un Eiropas Savienības un tās dalībvalstu partnerattiecībām šā Nolīguma ietvaros jābalstās uz tiem;

IEVĒROJOT Eiropas Savienības un tās dalībvalstu gatavību sniegt būtisku atbalstu Rietumāfrikai reformu un korekcijas pasākumu īstenošanā ekonomikas un sociālās attīstības jomā un to apņemšanos īstenot Eiropas Savienības un Āfrikas kopīgo stratēģiju;

IEVĒROJOT ekonomiskās un sociālās attīstības līmeņu atšķirības starp Rietumāfrikas reģionu, no vienas puses, un Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no otras puses, kā arī nepieciešamību konsolidēt Rietumāfrikas reģiona integrācijas un ekonomiskās attīstības procesu;

IEVĒROJOT jo īpaši to, ka Rietumāfrikas reģionā ir daudz vismazāk attīstīto valstu (VAV) un ka reģions saskaras ar nopietnām grūtībām saistībā ar tā īpašo ekonomisko situāciju un specifiskajām vajadzībām attīstības un tirdzniecības un finanšu veicināšanas jomā;

UZSVEROT, ka ekonomisko partnerattiecību nolīgums (EPN) ir jo īpaši balstīts uz preču un pakalpojumu tirdzniecības pakāpenisku un asimetrisku liberalizāciju Rietumāfrikas valstu labā;

VĒLREIZ APSTIPRINOT, ka EPN ir jābūt attīstības instrumentam, ar kuru jo īpaši veicina ilgtspējīgu izaugsmi, palielina Rietumāfrikas valstu ražošanas un eksporta jaudu, sekmē Rietumāfrikas valstu ekonomikas strukturālo pārveidošanu, diversifikāciju un konkurētspēju, nodrošina tirdzniecības un tehnoloģijas attīstību un darbvietu izveidošanu Rietumāfrikas valstīs, kā arī piesaista ieguldījumus šajās valstīs;

VĒLREIZ APSTIPRINOT arī to, ka noturīga stabilitāte un miers ir izšķiroši svarīgi faktori veiksmīgai reģionālajai integrācijai Rietumāfrikā un EPN tie ir jāveicina;

PAUŽOT apņemšanos kopīgi īstenot iepriekš minētos mērķus, vienlaikus saglabājot Kotonū nolīguma *acquis*, un tādēļ vēloties noslēgt savstarpēji izdevīgu un patiesi izaugsmi veicinošu EPN,

IR VIENOJUŠĀS PAR TURPMĀKO.

I DAĻA

EKONOMISKĀS UN TIRDZniecības PARTNERATTIECĪBAS ILGTSPējĪGAI ATTĪSTĪBAI

1. pants

Mērķi

1. Šā Nolīguma mērķi ir šādi:

- a) izveidot ekonomiskās un tirdzniecības partnerattiecības ar mērķi panākt ātru ekonomikas izaugsmi, kas sekmē darbvietu izveidošanu, samazināt un pēc tam izskaust nabadzību, uzlabot dzīves līmeni, panākt pilnīgu nodarbinātību, diversificēt valstu ekonomiku, palielināt reālos ienākumus un ražošanu atbilstoši Rietumāfrikas reģiona vajadzībām un ņemot vērā Pušu atšķirīgo ekonomiskās attīstības līmeni;
- b) veicināt reģionālo integrāciju, ekonomisko sadarbību un labu ekonomikas pārvaldību Rietumāfrikas reģionā;
- c) palielināt reģiona iekšējo tirdzniecību un veicināt vienota un efektīva reģionālā tirgus izveidošanu Rietumāfrikā;
- d) veicināt Rietumāfrikas reģiona saskaņotu un pakāpenisku integrāciju pasaules ekonomikā saskaņā ar tā valstu politisko izvēli, prioritātēm un attīstības stratēģijām;
- e) stiprināt ekonomiskās un tirdzniecības attiecības starp Pusēm, pamatojoties uz solidaritāti un savstarpēju interešu ievērošanu, saskaņā ar to pienākumiem PTO un ņemot vērā abu reģionu būtiskās atšķirības konkurētspējas ziņā.

2. Lai sasniegtu šā panta 1. punktā minētos mērķus, Puses apņemas:

- a) sekmēt Rietumāfrikas reģiona ražošanas nozaru piegādes spēju un konkurētspējas uzlabošanu;
- b) stiprināt Rietumāfrikas reģiona spējas saistībā ar tirdzniecības politiku un noteikumiem attiecībā uz tirdzniecību;
- c) veicināt to saistību efektīvu pildīšanu, kuras Puses uzņēmušās starptautiskos forumos attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību, attīstības finansēšanu, tirdzniecības nozīmes nostiprināšanu attīstībā, palīdzības apjoma un efektivitātes palielināšanu;
- d) izveidot un ieviest efektīvu, paredzamu un pārredzamu reģionālā mēroga normatīvo regulējumu Rietumāfrikas reģionā, lai sekmētu ieguldījumus, Rietumāfrikas privātā sektora attīstību, publiskā un privātā sektora dialogu un Rietumāfrikas un Eiropas Savienības privātā sektora parterattiecības;
- e) izveidot efektīvu, paredzamu un pārredzamu regulējumu sadarbības pasākumiem, kas ļautu sekmēt mērķus, kas minēti šajā Nolīgumā, cita starpā, EPN attīstības programmā (*PAPED*) un tās īstenošanas noteikumos;
- f) veikt abu Pušu savstarpējās tirdzniecības pakāpenisku un asimetrisku liberalizāciju un nostiprināt sadarbību starp nozarēm, kuras saistītas ar preču un pakalpojumu tirdzniecību.

2. pants

Principi

1. Šis EPN ir balstīts uz Kotonū nolīguma principiem un būtiskajiem elementiem, kas paredzēti minētā nolīguma 2., 9., 19. un 35. pantā. EPN balstās uz Kotonū nolīguma *acquis* un iepriekšējām ĀKK un ES konvencijām finansiālās sadarbības, reģionālās integrācijas un ekonomiskās un tirdzniecības sadarbības jomā.
2. EPN īsteno, papildinot Kotonū nolīguma *acquis* īstenošanu, un, lai tas būtu dzīvotspējīgs, abām Pusēm ir efektīvi jāpilda savas saistības, tostarp Eiropas Savienības saistības attiecībā uz sadarbību attīstības finansēšanā un palīdzību tirdzniecības jomā.
3. Puses pilda savas saistības attiecībā uz attīstības sadarbību visu laiku, kamēr ir spēkā EPN, un apņemas ieviest vajadzīgos mehānismus, lai laika gaitā nodrošinātu saskaņotību starp vajadzīgo atbalstu EPN ietvaros, kā noteikts EPN attīstības programmā šā Nolīguma II daļā, un attīstības sadarbību.
4. Tirdzniecības attiecības starp abiem reģioniem balstās uz savstarpību un atšķirīgo attīstības līmeni. Saistības, ko Puses uzņemas šajā sakarā šā Nolīguma ietvaros atbilst Kotonū nolīguma 34. pantam, saskaņā ar kuru attiecībā uz saistībām abu Pušu starpā izveido īpašu un diferencētu režīmu. Puses jo īpaši nodrošina, ka tiek ņemta vērā Rietumāfrikas reģiona valstu ekonomikas neaizsargātība un ka tirdzniecības liberalizācijas procesā tiek ietverts progresivitātes, elastīguma un asimetrijas princips Rietumāfrikas reģiona labā.
5. Ievērojot tirdzniecības saistības saskaņā ar šo Nolīgumu, Puses atturas kavēt lauksaimniecības un pārtikas nodrošinājuma, sabiedrības veselības, izglītības un ikvienas citas ekonomikas un sociālās politikas, kas pieņemta Rietumāfrikas reģionā saskaņā ar tā ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, īstenošanu.
6. Lai EPN sekmīgi darbotos, ir jāizveido partnerattiecības ar stingriem noteikumiem, par kuru īstenošanu būtu atbildīgas abas Puses. Tāpēc Puses apņemas strādāt, lai nodrošinātu to dzīvotspēju.
7. Puses vēlreiz apstiprina Dohas attīstības sarunu kārtā pausto apņemšanos samazināt pasākumus, kuri var traucēt tirdzniecībai, un izvairīties no tiem, un to, ka atbalstīs vērienīgu rezultātu panākšanu šajā kontekstā.
8. Lai nodrošinātu Nolīguma efektīvu īstenošanu, Puses izveido kopīgas iestādes ar mērķi ieviest pastāvīgu vadības, pārraudzības un novērtēšanas mehānismu, kas vajadzības gadījumā ļautu veikt šā Nolīguma mērķu sasniegšanai nepieciešamās korekcijas.

3. pants

Ekonomikas izaugsme un ilgtspējīga attīstība

1. Puses vēlreiz apstiprina, ka ilgtspējīgas attīstības mērķis ir piemērojams un integrējams visos ekonomisko partnerattiecību līmeņos, lai izpildītu Kotonū nolīguma 1., 2., 9., 19., 21., 22., 23., 28. un 29. pantā noteiktās saistības, un jo īpaši vispārīgo apņemšanos veicināt ekonomikas attīstību, samazināt un pēc tam izskaust nabadzību atbilstoši ilgtspējīgas attīstības mērķiem.

2. Saskaņā ar šo Nolīgumu Puses uztver ilgtspējīgas attīstības mērķi kā pienākumu pilnībā ņemt vērā savas valsts iedzīvotāju un turpmāko paaudžu humānās, kultūras, saimnieciskās, sociālās, veselības un vides intereses.
3. Puses vēlreiz apstiprina savas saistības attiecībā uz cīņu pret nabadzību izstrādāt un īstenot programmas, kas var stiprināt makroekonomikas sistēmu, veicināt ātru un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi un izveidot Rietumāfrikas reģiona iekšējās un starptautiskās tirdzniecības attīstībai nepieciešamās infrastruktūras. Tāpēc Puses atbalsta institucionālās reformas ar mērķi pielāgot valstu un reģionālās pārvaldes iestādes tirdzniecības liberalizācijas prasībām un stiprināt Rietumāfrikas reģiona ražošanas nozaru kapacitāti.
4. Puses atbalsta Rietumāfrikas reģiona paveikto ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas un zivsaimniecības jomā, kā arī modernas lauksaimniecības attīstīšanā. Šajā sakarā Puses uzsāk un īsteno inovatīvus tirdzniecības veidus, kas veicina dabas resursu saglabāšanu.
5. Puses strādā, lai stiprinātu dalībnieku spējas un tehniskās iespējas, lai veicinātu darbvietu izveidošanu un paredzētu korekcijas saistībā ar EPN sociālo ietekmi.

4. pants

Reģionālā integrācija

1. Puses atzīst, ka reģionālā integrācija ir būtiska partnerattiecību sastāvdaļa un iedarbīgs šā Nolīguma mērķu sasniegšanas līdzeklis, un piekrīt to stingri atbalstīt.
2. Šā panta 1. punktā minētajā nolūkā Eiropas Savienības Puse atbilstoši III daļā paredzētajiem noteikumiem ar tehnisko un finansiālo palīdzību sekmē reģiona veiktās darbības attiecībā uz integrāciju, jo īpaši muitas savienības un kopējā tirgus izveidošanu, makroekonomikas un tirdzniecības uzraudzības īstenošanu un reģionālo noteikumu izstrādāšanu, lai padarītu pievilcīgāku darījumdarbības vidi Rietumāfrikas reģionā.

II DAĻA

TIRDZNIECĪBAS POLITIKA UN AR TIRDZNIECĪBU SAISTĪTI JAUTĀJUMI

1. NODAĻA

MUITAS NODOKĻI

5. pants

Darbības joma

Šīs nodaļas noteikumi attiecas uz Pušu preču tirdzniecību.

6. pants

Izcelsmes noteikumi

1. Šajā pantā "izcelsme" attiecas uz precēm, kuras atbilst izcelsmes noteikumiem, kas minēti A pielikumā par Protokolu, ar ko definē jēdzienu "noteiktas izcelsmes ražojumi", un par administratīvās sadarbības metodēm.

2. Vēlākais piecus gadus pēc šā Nolīguma stāšanās spēkā Puses izstrādā jaunus izcelsmes noteikumus, lai vienkāršotu izcelsmes noteikšanā izmantotos jēdzienus un metodes, ņemot vērā Rietumāfrikas reģiona attīstības mērķus un saskaņā ar Āfrikas Savienības integrācijas procesu. Šajā kontekstā Puses ņem vērā tehnoloģijas attīstību, ražošanas procesus un pārējos būtiskos faktorus, kuru dēļ varētu būt vajadzīgi grozījumi Protokolā par izcelsmes noteikumiem.
3. Visus 1. punktā paredzētos izcelsmes noteikumu grozījumus vai pārskatīšanu veic ar EPN Apvienotās padomes lēmumu.

7. pants

Muitas nodokļi

1. Muitas nodokļi ir visa veida nodevas vai maksājumi, ieskaitot visa veida papildnodokļus vai uzcenojumus, ko piemēro saistībā ar preču importu vai eksportu. Tas neattiecas uz:
 - a) nodokļiem vai citiem iekšējiem maksājumiem, kas noteikti saskaņā ar 35. pantu;
 - b) antidempinga, kompensācijas vai aizsardzības pasākumiem, kas piemēroti saskaņā ar 2. nodaļu;
 - c) nodevām vai citiem maksājumiem, kas noteikti saskaņā ar 8. pantu par nodevām vai citiem maksājumiem.
2. Visiem ražojumiem muitas nodokļu pamatlīdzekle, kurai piemērojami šajā Nolīgumā minētie secīgie samazinājumi, ir nodokļa likme, ko faktiski piemēro dienā, kad stājas spēkā šis Nolīgums.

8. pants

Nodevas un citi maksājumi

Nodevas un citi maksājumi, kas minēti 7. pantā, ir pakļauti īpašiem tarifiem, kas atbilst sniegto pakalpojumu reālajai vērtībai, un nedrīkst būt paredzēti vietējo ražojumu netiešai aizsardzībai vai importa vai eksporta aplikšanai ar nodokli fiskālām vajadzībām.

9. pants

Atturēšanās no darbībām

1. No dienas, kad stājas spēkā šis Nolīgums, ražojumiem, uz ko attiecas liberalizācija Pušu starpā, nepiemēro jaunus importa muitas nodokļus, kā arī nepalielina tos, ko jau piemēro.
2. Neskarot 1. punktu, ieviešot Rietumāfrikas valstu Ekonomikas kopienas kopējo ārējo tarifu, Rietumāfrikas reģions vēlākais līdz 2014. gada 31. decembrim var pārskatīt muitas pamatnodokļus, kas piemērojami Eiropas Savienības izcelsmes precēm, ciktāl šie nodokļi nepārsniedz C pielikumā noteiktos nodokļus. EPN Apvienotā padome attiecīgi groza C pielikumu.

10. pants

Importa muitas nodokļu atcelšana

1. Ražojumus, kuru izcelsme ir Rietumāfrikas Puses teritorijā, Eiropas Savienībā importē bez 7. pantā definētajiem muitas nodokļiem, izņemot tos ražojumus, kuri minēti B pielikumā un atbilstoši B pielikumā definētajiem nosacījumiem.
2. Rietumāfrikas reģions pakāpeniski samazina un atceļ 7. pantā definētos muitas nodokļus, ko piemēro Eiropas Savienības izcelsmes ražojumiem saskaņā ar C pielikumā minēto grafiku.

11. pants

Rietumāfrikas valstu reģionālo ekonomikas kopienu autonomie resursi

Saskaņā ar šo Nolīgumu Puses ir vienojušās līdz laikam, kad tiks izveidota jauna finansēšanas metode, saglabāt autonomo finansēšanas mehānismu Rietumāfrikas organizācijām, kuras atbild par reģionālo integrāciju (*ECOWAS* un Rietumāfrikas Ekonomiskā un monetārā savienība).

12. pants

Rietumāfrikas tarifa saistību grozīšana un Rietumāfrikas reģiona kopējās nozaru politikas jomas

1. Neskarot 10. panta noteikumus par Rietumāfrikas reģiona muitas nodokļu atcelšanu, ievērojot minētā reģiona specifiskās vajadzības attīstības jomā, jo īpaši nepieciešamību atbalstīt tā kopējās nozaru politikas jomas, Rietumāfrikas Puse var saskaņā ar vienošanos EPN Apvienotajā padomē nolemt grozīt C pielikumā noteiktās muitas nodokļu likmes, ko piemēro vienai vai vairākām Eiropas Savienības Puses izcelsmes precēm, tās importējot Rietumāfrikā. EPN Apvienotā padome pieņem lēmumu šajā sakarā vēlākais sešu (6) mēnešu laikā pēc Eiropas Savienības Puses informēšanas.
2. Puses nodrošina, lai šādi grozījumi neizraisītu nesaderību ar 1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību (*GATT*) XXIV pantu.
3. Tarifa saistību grozījumi paliek spēkā tikai tik ilgi, cik tas ir nepieciešams, lai ņemtu vērā Rietumāfrikas specifiskās vajadzības attīstības jomā.

13. pants

Eksporta muitas nodokļi un maksājumi

1. No dienas, kad stājas spēkā šis Nolīgums, tirdzniecībā starp Pusēm nepiemēro jaunus eksporta muitas nodokļus, nodevas vai līdzvērtīgus maksājumus, kā arī nepalielina tos, ko jau piemēro.
2. Eksporta muitas nodokļi, nodevas vai līdzvērtīgi maksājumi nepārsniedz tādus pašus nodokļus un nodevas, ko piemēro līdzīgām precēm, kuras eksportē uz visām citām valstīm, kas nav šā Nolīguma Puses.
3. Ārkārtas gadījumā, ja Rietumāfrikas Puse var pamatot īpašu vajadzību pēc ienākumiem, vajadzību stimulēt jaunu nozari vai aizsargāt vidi, tā uz laiku un pēc apspriešanās ar Eiropas Savienības Pusi var ieviest eksporta muitas nodokļus, nodevas vai līdzvērtīgus maksājumus ierobežotam papildu preču skaitam, vai arī palielināt tos, ko jau piemēro.

4. Puses vienojas šā panta noteikumus pārskatīt EPN Apvienotajā padomē atbilstoši šā Nolīguma pārskatīšanas noteikumam, pilnībā ņemot vērā to ietekmi uz Rietumāfrikas Puses ekonomikas attīstību un diversifikāciju.

14. pants

Preču aprite

1. Vienas Puses izcelsmes precēm otras Puses teritorijā muitas nodokļus piemēro tikai vienu reizi. Otras Puses teritorijā ir atļauta brīva to aprite, tās neapliekot ar papildu muitas nodokļiem.
2. Šā panta 1. punkta noteikumu piemērošanai, lai ieviestu brīvās apgrozības režīmu, Rietumāfrikas reģions var izmantot piecu (5) gadu pārejas posmu, sākot no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas. Šo termiņu var pārskatīt, ņemot vērā Rietumāfrikas reģionā sadarbībā ar Eiropas Savienību īstenoto pārejas posma fiskālo reformu rezultātus. Šajā sakarā Puses regulāri veic šo reformu īstenošanas novērtēšanu.
3. Puses sadarbojas, lai atvieglotu preču apriti un vienkāršotu muitas procedūra atbilstoši 5. nodaļas noteikumiem par tirdzniecības atvieglošanu.

15. pants

Preču klasifikācija

To preču klasifikācija, uz kurām attiecas šis Nolīgums, atbilst katras Puses muitas nomenklatūras klasifikācijai saskaņā ar preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizēto sistēmu ("HS").

16. pants

Vislielākās labvēlības režīma ("VLR") klauzula

1. Puses vēlreiz apstiprina savas saistības attiecībā uz veicināšanas klauzulu.
2. Eiropas Savienības Puse piešķir Rietumāfrikas Pusei labvēlīgāku tarifa režīmu par to, kādu tā piešķirtu kādai trešajai Pusei, ja pēc šā Nolīguma parakstīšanas Eiropas Savienības Puse kļūst par Pusi preferenču nolīgumā ar šo trešo Pusi.
3. Rietumāfrikas Puse piešķir Eiropas Savienības Pusei labvēlīgāku tarifa režīmu par to, kādu tā pēc šā Nolīguma parakstīšanas piešķirtu kādam citam tirdzniecības partnerim, kas nav Āfrikas un ĀKK valstis un kura daļa pasaules tirdzniecībā ir lielāka par 1,5 procentiem un industrializācijas līmenis, ko izsaka ar pievienotās vērtības ražošanas jomā attiecību pret IKP, pārsniedz 10 procentus iepriekšējā gadā, pirms stāties spēkā šajā punktā minētais preferenču nolīgums. Ja preferenču nolīgums ir parakstīts ar valstu grupu, kas darbojas atsevišķi, kolektīvi vai ar brīvās tirdzniecības nolīgumu, sliekšni attiecībā uz daļu pasaules tirdzniecībā palielina līdz 2 procentiem. Šim nolūkam izmanto PTO oficiālos datus par pasaules lielākajiem preču eksportētājiem (izņemot Eiropas Savienības iekšējo tirdzniecību) un Apvienoto Nāciju Organizācijas Industriālās attīstības organizācijas (UNIDO) datus par pievienoto vērtību ražošanas jomā.
4. Ja Rietumāfrikas Puse no 3. punktā minētā tirdzniecības partnera iegūst būtiski labvēlīgāku režīmu nekā Eiropas Savienības Puses piedāvātais režīms, Puses sāk apspriešanos un kopīgi pieņem lēmumu par 3. punkta noteikumu īstenošanu.

5. Puses vienojas visus strīdus saistībā ar šā panta interpretēšanu un piemērošanu atrisināt, labticīgi sākot apspriešanos ar mērķi panākt abpusēji pieņemamu risinājumu.
6. Šīs nodaļas noteikumus nevar interpretēt kā Pušu pienākumu piešķirt vienai otrai preferenciālo režīmu, ko piemērotu, pamatojoties uz to, ka vienai no Pusēm šā Nolīguma spēkā stāšanās dienā ir preferenču nolīgums ar trešo Pusi.

17. pants

Īpaši noteikumi par administratīvo sadarbību

1. Puses vienojas, ka administratīvā sadarbība ir būtiska šajā nodaļā noteiktā preferenciālā režīma īstenošanai un kontrolei, un apņemas cīnīties pret pārkāpumiem un krāpšanu muitas jomā un ar to saistītajās jomās.
2. Ja viena Puse uz pierādītas informācijas pamata konstatē nespēju nodrošināt administratīvo sadarbību un/vai atklāj pārkāpumus vai krāpšanu, šī Puse saskaņā ar šā panta noteikumiem var uz laiku apturēt konkrētā preferenciālā režīma piemērošanu attiecīgajam(-iem) ražojumam(-iem).
3. Šajā pantā administratīvās sadarbības nenodrošināšana cita starpā nozīmē:
 - a) atkārtotu nespēju pildīt pienākumu pārbaudīt attiecīgā(-o) ražojuma(-u) izcelsmes statusu;
 - b) atkārtotu atteikšanos vai nepamatotu kavēšanos veikt izcelsmes apliecinājuma pārbaudi un/vai paziņot tās rezultātus;
 - c) atkārtotu atteikšanos vai nepamatotu kavēšanos, piešķirot atļauju veikt administratīvas sadarbības uzdevumus, lai pārbaudītu dokumentu autentiskumu vai informācijas pareizību, kas ir būtiska konkrētā preferenciālā režīma piešķiršanai.
4. Pagaidu apturēšanu piemēro, ievērojot šādus nosacījumus:
 - a) Puse, kas, pamatojoties uz pierādītu informāciju, konstatē nespēju nodrošināt administratīvo sadarbību un/vai atklāj pārkāpumus vai krāpšanu, par to tūlīt paziņo EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai, sniedzot arī pierādītu informāciju, un, pamatojoties uz visu attiecīgo informāciju un objektīviem secinājumiem, sāk apspriešanos EPN Īstenošanas apvienotajā komitejā, lai rastu abām Pusēm pieņemamu risinājumu;
 - b) ja Puses saskaņā ar iepriekš minēto ir uzsākušas apspriešanos ar EPN Īstenošanas apvienoto komiteju un trīs (3) mēnešu laikā pēc minētās paziņošanas nav spējušas vienoties par pieņemamu risinājumu, attiecīgā Puse var pagaidu kārtā apturēt attiecīgajam(-ajiem) ražojumam(-iem) piemērojamo konkrēto preferenciālo režīmu. Par pagaidu apturēšanu tūlīt paziņo EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai;
 - c) šajā pantā paredzētā pagaidu apturēšana nepārsniedz to, kas nepieciešams attiecīgās Puses finansiālo interešu aizsardzībai. Pagaidu apturēšana nepārsniedz sešu (6) mēnešu termiņu, ko var pagarināt. Par pagaidu apturēšanu tūlīt pēc tās pieņemšanas paziņo EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai. Par apturēšanu periodiski apspriežas EPN Īstenošanas apvienotajā komitejā, jo īpaši, lai to atceltu, tiklīdz vairs nepastāv apstākļi, kas to izraisījuši.

5. Vienlaikus ar paziņošanu EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai atbilstoši šā panta 4. punkta a) apakšpunktam attiecīgā Puse savā oficiālajā vēstnesī publicē paziņojumu importētājiem. Paziņojumā importētājiem attiecībā uz konkrēto ražojumu jānorāda, ka uz pierādītas informācijas pamata ir konstatēta nespēja nodrošināt administratīvo sadarbību un/vai ir konstatēti pārkāpumi vai krāpšana.

18. pants

Administratīvo kļūdu labošana

Ja kompetentās iestādes pieļauj kļūdu eksporta preferenču sistēmas pārvaldīšanā, jo īpaši, piemērojot Protokolu par jēdziena "noteiktas izcelsmes ražojumi" definīciju un A pielikumā minētās administratīvās sadarbības metodes, un kļūdas rezultātā iestājas sekas importa nodokļu izteiksmē, tā Puse, uz kuru šīs sekas attiecas, var lūgt EPN Īstenošanas apvienoto komiteju izskatīt un pieņemt visus vajadzīgos pasākumus problēmas atrisināšanai.

2. NODAĻA

TIRDZNIECĪBAS AIZSARDZĪBAS INSTRUMENTI

19. pants

Mērķi

1. Šīs nodaļas mērķi ir paredzēt nosacījumus, ar kādiem abas Puses var vienlaicīgi strādāt pie savstarpējās preču tirdzniecības veicināšanas un pieņemt tirdzniecības aizsardzības pasākumus, atkāpjoties no šā Nolīguma 9., 10. un 34. panta noteikumiem.
2. Puses nodrošina, ka pasākumi, kuri pieņemti saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem, nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai novērstu vai labotu tajos minētās situācijas.

20. pants

Antidempinga un kompensācijas pasākumi

1. Šā Nolīguma noteikumi neliedz Eiropas Savienībai vai Rietumāfrikas Puses valstīm, kas darbojas atsevišķi vai kolektīvi, pieņemt antidempinga vai kompensācijas pasākumus saskaņā ar attiecīgiem PTO nolīgumiem, jo īpaši PTO nolīgums par *GATT* VI panta īstenošanu un PTO nolīgumu par subsīdijām un kompensācijas pasākumiem.
2. Šā panta piemērošanai izcelsmi nosaka saskaņā ar Pušu nepreferenciālas izcelsmes noteikumiem, pamatojoties uz nosacījumiem PTO nolīgumā par izcelsmes noteikumiem.
3. Apsverot antidempinga vai kompensācijas pasākumu piemērošanu, ņem vērā Rietumāfrikas reģiona attīstības valstu īpašo stāvokli. Pirms galīgo antidempinga vai kompensācijas pasākumu piemērošanas Puses apsver konstruktīvu risinājumu iespēju, ko paredz attiecīgie PTO nolīgumi. Šajā sakarā izmeklēšanas iestādes var cita starpā veikt attiecīgu apspriešanos.
4. Antidempinga maksājumi vai kompensācijas pasākumi ir spēkā tikai tik ilgi un tik lielā mērā, cik nepieciešams, lai neitralizētu dempingu vai subsīdijas, kas radījušas kaitējumu.

5. Nevienam vienas Puses izcelsmes ražojumam, kas importēts otras Puses teritorijā, nepiemēro gan antidempinga maksājumus, gan kompensācijas maksājumus, lai risinātu vienu un to pašu situāciju, kas izriet no dempinga vai no eksporta subsidēšanas. Puses nodrošina, ka šos antidempinga vai kompensācijas pasākumus vienam un tam pašam ražojumam nepiemēro vienlaicīgi gan valsts līmenī, gan reģionālā vai apakšreģionālā līmenī.
6. Puses vienojas, ka katra no tām izveidos atsevišķu instanci vēlreizējai izskatīšanai tiesā, arī apelācijas kārtībā. Šīs atsevišķās instances spriedumiem jāstājas spēkā visu to valstu teritorijā, kurās piemēro apstrīdēto pasākumu.
7. Šā panta noteikumi piemērojami visās izmeklēšanās, kas sāktas pēc šā Nolīguma stāšanās spēkā.
8. Uz šā panta noteikumiem neattiecas šā Nolīguma noteikumi par strīdu izšķiršanas mehānismu.

21. pants

Daudzpusēji aizsardzības pasākumi

1. Atbilstoši šā panta noteikumiem nekas šajā Nolīgumā neliedz kādai no Pusēm pieņemt ārkārtas pasākumus uz ierobežotu laiku saskaņā ar 1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību (*GATT*) XIX pantu, Nolīgumu par aizsardzības pasākumiem un 5. pantu PTO nolīgumā par lauksaimniecību.
2. Šā panta piemērošanai izcelsmi nosaka saskaņā ar Pušu nepreferenciālas izcelsmes noteikumiem, pamatojoties uz nosacījumiem PTO nolīgumā par izcelsmes noteikumiem.
3. Neskarot 1. punkta noteikumus un ņemot vērā šā Nolīguma vispārējos attīstības mērķus un Rietumāfrikas valstu ekonomikas mazo apjomu, Eiropas Savienības Puse izslēdz importu no Rietumāfrikas valstīm no pasākumiem, kas pieņemti saskaņā ar *GATT* 1994 XIX pantu, Nolīgumu par aizsardzības pasākumiem un 5. pantu PTO nolīgumā par lauksaimniecību.
4. Šā panta 3. punkta noteikumus piemēro piecus (5) gadus, sākot no šā Nolīguma spēkā stāšanās dienas. Ne vēlāk kā simt divdesmit (120) dienas pirms šā termiņa beigām EPN Apvienotā padome pārskata minēto noteikumu darbību saskaņā ar Rietumāfrikas valstu attīstības vajadzībām, lai izlemtu, vai vajadzētu pagarināt to piemērošanu uz turpmāku laiku.
5. Uz šā panta noteikumiem neattiecas šā Nolīguma noteikumi par strīdu izšķiršanas mehānismu.

22. pants

Divpusēji aizsardzības pasākumi

1. Ievērojot šā panta noteikumus, viena no Pusēm uz ierobežotu laiku var piemērot aizsardzības pasākumus, kas ir atkāpe no 9. un 10. panta noteikumiem.
2. Šā panta 1. punktā minētos aizsardzības pasākumus var piemērot, ja kādas Puses izcelsmes ražojumu importē otras Puses teritorijā tādos palielinātos daudzumos vai tādos apstākļos, kas rada vai draud radīt:

- a) būtisku kaitējumu iekšzemes rūpniecībai, kas ražo līdzīgus vai tieši konkurējošus ražojumus importētājās Puses teritorijā;
 - b) traucējumus kādā ekonomikas nozarē, jo īpaši tad, ja šie traucējumi rada lielas sociālas problēmas vai grūtības, kas varētu izraisīt importētājās Puses ekonomiskās situācijas nopietnu pasliktināšanos; vai
 - c) traucējumus līdzīgu vai tieši konkurējošu lauksaimniecības ražojumu tirgos¹ vai mehānismos, kas regulē šos tirgus.
3. Šajā pantā minētie aizsardzības pasākumi nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai izlabotu vai novērstu būtisku kaitējumu vai traucējumus, kas noteikti 2., 4. un 5. punktā. Importētājās Puses aizsardzības pasākumi var būt tikai viens vai vairāki no šādiem pasākumiem:
- a) importa muitas nodokļa likmes turpmākas samazināšanas apturēšana attiecīgajam ražojumam, kā noteikts šajā Nolīgumā;
 - b) muitas nodokļa palielināšana attiecīgajam ražojumam līdz līmenim, kas nepārsniedz citām PTO dalībvalstīm piemēroto muitas nodokli; un
 - c) tarifa kvotu ieviešana attiecīgajam ražojumam.
4. Neskarot šā panta 1. līdz 3. punkta noteikumus, ja kādu ražojumu ar izcelsmi vienā vai vairākās Rietumāfrikas Puses valstīs importē tādos palielinātos daudzumos un ar tādiem nosacījumiem, kas vienā vai vairākos Eiropas Savienības Puses attālākajos reģionos rada vai draud radīt kādu no iepriekš 2. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētajām situācijām, Eiropas Savienības Puse saskaņā ar šā panta 6. līdz 11. punktā noteikto kārtību var veikt uzraudzības vai aizsardzības pasākumus tikai attiecīgajā reģionā vai reģionos.
5. Neskarot šā panta 1. līdz 3. punkta noteikumus, ja kādu ražojumu ar izcelsmi vienā vai vairākās Eiropas Savienības Puses valstīs importē tādos palielinātos daudzumos un ar tādiem nosacījumiem, kas vienā vai vairākās Rietumāfrikas reģiona valstīs rada vai draud radīt kādu no iepriekš 2. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētajām situācijām, šī Rietumāfrikas reģiona valsts vai valstis saskaņā ar šā panta 6. līdz 11. punktā noteikto kārtību var veikt uzraudzības vai aizsardzības pasākumus tikai attiecīgās valsts vai attiecīgo valstu teritorijā.
6. Šajā pantā minētie aizsardzības pasākumi saglabājami tikai tik ilgi, cik nepieciešams, lai novērstu vai izlabotu būtisku kaitējumu vai traucējumus, kas definēti 2., 4. un 5. punktā.
7. Šajā pantā minētos aizsardzības pasākumus piemēro laikposmā, kas nepārsniedz četrus (4) gadus. Ja apstākļi, pamatojoties uz kuriem noteikti aizsardzības pasākumi, joprojām pastāv, minētos pasākumus var pagarināt vēl uz vienu četru (4) gadu laikposmu.
8. Šajā pantā minētajiem aizsardzības pasākumiem, kas ilgāki par vienu (1) gadu, jāpievieno skaidrs grafiks to pakāpeniskai atcelšanai vēlākais līdz noteiktā laikposma beigām.
9. Šajā pantā minētos aizsardzības pasākumus nepiemēro tādām ražojumiem, uz kuru jau iepriekš ir attiecies šāds pasākums, vismaz vienu (1) gadu pēc attiecīgā

¹ Šis pants piemērojams lauksaimniecības ražojumiem, uz kuriem attiecas PTO nolīguma par lauksaimniecību I pielikums.

aizsardzības pasākuma piemērošanas termiņa beigām, izņemot ārkārtas apstākļu gadījumā, ko apstiprina EPN Īstenošanas apvienotā komiteja.

10. Īstenojot iepriekš minētos punktus, piemēro šādus noteikumus:
- a) ja kāda Puse uzskata, ka pastāv viens no 2., 4. un 5. punktā noteiktajiem apstākļiem, tā nekavējoties par to ziņo EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai;
 - b) EPN Īstenošanas apvienotā komiteja var sagatavot nepieciešamos ieteikumus radušos apstākļu novēršanai. Ja EPN Īstenošanas apvienotā komiteja nav sagatavojusi ieteikumus ar mērķi novērst apstākļus vai ja trīsdesmit (30) dienu laikā pēc jautājuma iesniegšanas šai komitejai nav panākts cits apmierinošs risinājums, importētāja Puse var noteikt attiecīgus pasākumus apstākļu novēršanai saskaņā ar šo pantu;
 - c) pirms veikt kādu no šajā pantā paredzētajiem pasākumiem vai šā panta 11. punktā noteiktajos gadījumos attiecīgā Puse iespējami drīz iesniedz EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai visu informāciju, kas vajadzīga rūpīgai situācijas pārbaudei, lai rastu abām Pusēm pieņemamu risinājumu;
 - d) izraugoties aizsardzības pasākumus, prioritāte piešķirama pasākumiem, kuri var efektīvi un ātri labot radušos problēmu un kuri vismazāk traucē šā Nolīguma pareizu darbību;
 - e) par visiem pasākumiem, kas veikti saskaņā ar šo pantu, tūlīt paziņo EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai, un par tiem periodiski apspriežas minētajā komitejā, jo īpaši, lai noteiktu grafiku pasākumu atcelšanai, tiklīdz to atļaus apstākļi.
11. Ja ārkārtēju apstākļu dēļ nepieciešama tūlītēja rīcība, attiecīgā importētāja Puse — attiecīgi Eiropas Savienības Puse vai Rietumāfrikas Puse — var provizorisks noteikt 3., 4. un 5. punktā paredzētos pasākumus, neievērojot 10. punkta prasības. Šādus pasākumus var noteikt uz laikposmu, kas nav ilgāks par simt astoņdesmit (180) dienām, ja tos nosaka Eiropas Savienības Puse, un nav ilgāks par divsimt četrdesmit (240) dienām, ja tos nosaka Rietumāfrikas Puse vai ja Eiropas Savienības Puses noteiktie pasākumi veicami tikai viena vai vairāku tās attālāko reģionu teritorijā. Šādu pagaidu pasākumu ilgumu skaita kā daļu no sākuma termiņa un jebkura šā panta 7. un 8. punktā minētā pagarinājuma. Pieņemot šādus pagaidu pasākumus, jāņem vērā visu iesaistīto Pušu intereses. Attiecīgā importētāja Puse informē otru Pusi un nekavējoties iesniedz jautājumu izskatīšanai EPN Īstenošanas apvienotajā komitejā.
12. Ja importētāja Puse kāda ražojuma importam piemēro administratīvu procedūru, kuras nolūks ir ātri iegūt informāciju par tirdzniecības plūsmu tendencēm, kas varētu izraisīt šajā pantā minētās problēmas, tā nekavējoties informē par to EPN Īstenošanas apvienoto komiteju.
13. PTO nolīgumi neliedz vienai no Pusēm pieņemt aizsardzības pasākumus saskaņā ar šā panta noteikumiem.

23. pants

Klauzula par jaunām nozarēm

1. Rietumāfrikas Puse var uz laiku apturēt importa muitas nodokļa likmes samazināšanu vai palielināt muitas nodokļa likmi līdz līmenim, kas nepārsniedz

citām PTO dalībvalstīm piemēroto muitas nodokļa likmi, ja kādu Eiropas Savienības izcelsmes ražojumu pēc muitas nodokļu samazināšanas importē tās teritorijā tādos palielinātos daudzumos vai tādos apstākļos, kas apdraud jaunas nozares izveidošanu, vai rada vai draud radīt traucējumus jaunai nozarei, kas ražo līdzīgus vai tieši konkurējošus ražojumus.

2.
 - a) Ja Rietumāfrikas Puse uzskata, ka pastāv 1. punktā noteiktie apstākļi, tā nekavējoties iesniedz šo jautājumu izskatīšanai EPN Īstenošanas apvienotajā komitejā.
 - b) EPN Īstenošanas apvienotā komiteja var sagatavot nepieciešamos ieteikumus radušos apstākļu novēršanai. Ja EPN Īstenošanas apvienotā komiteja nav sagatavojusi ieteikumus ar mērķi novērst apstākļus vai ja trīsdesmit (30) dienu laikā pēc jautājuma iesniegšanas šai komitejai nav panākts cits apmierinošs risinājums, Rietumāfrikas Puse var noteikt attiecīgus pasākumus apstākļu novēršanai saskaņā ar šo pantu.
 - c) Pirms veikt kādu no šajā pantā paredzētajiem pasākumiem, Rietumāfrikas Puse iesniedz EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai visu informāciju, kas vajadzīga rūpīgai situācijas pārbaudei, lai rastu abām Pusēm pieņemamu risinājumu.
 - d) Izvēloties saskaņā ar šo pantu veicamos pasākumus, prioritāte piešķirama pasākumiem, kuri vismazāk traucē šā Nolīguma pareizu darbību.
 - e) Par visiem pasākumiem, kas veikti saskaņā ar šo pantu, tūlīt paziņo EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai, un par tiem periodiski apspriežas minētajā komitejā.
 - f) Kritiskos apstākļos, ja kavēšanās radītu zaudējumus, kurus būtu grūti labot, Rietumāfrikas Puse var provizoriski noteikt 1. punktā paredzētos pasākumus, neievērojot a) līdz e) apakšpunkta prasības. Šādus pasākumus var noteikt uz laikposmu, kas nav ilgāks par divsimt (200) dienām. Šādu pagaidu pasākumu ilgumu skaita kā daļu no šā panta 3. punktā minētā laikposma. Rietumāfrikas Puse informē Eiropas Savienības Pusi un nekavējoties iesniedz jautājumu izskatīšanai EPN Īstenošanas apvienotajā komitejā.
3. Šos pasākumus var piemērot laikposmā līdz astoņiem (8) gadiem. Pasākumu piemērošanas termiņu var pagarināt ar EPN Apvienotās padomes lēmumu.

24. pants

Sadarbība

1. Puses atzīst sadarbības nozīmi tirdzniecības aizsardzības instrumentu jautājumos, lai nodrošinātu taisnīgumu un pārredzamību savstarpējā tirdzniecībā.
2. Puses vienojas sadarboties, cita starpā sekmējot palīdzības pasākumus saskaņā ar III daļā paredzētajiem noteikumiem jo īpaši šādās jomās:
 - a) noteikumu un iestāžu attīstība, lai nodrošinātu tirdzniecības aizsardzību;
 - b) spēju attīstība, jo īpaši Rietumāfrikas Puses valstu kompetento iestāžu spēju attīstība, lai tās labāk spētu izmantot šajā Nolīgumā paredzētos tirdzniecības aizsardzības instrumentus.

3. NODAĻA

TIRDZniecības TEHNISKĀS BARJERAS UN SANITĀRIE UN FITOSANITĀRIE PASĀKUMI

25. pants

Mērķi

1. Šīs nodaļas mērķi ir veicināt preču tirdzniecību starp Pusēm, vienlaikus palielinot Pušu spēju noteikt, novērst un likvidēt nevajadzīgus tirdzniecības ierobežojumus, kas radušies vienas vai otras Puses piemēroto tehnisko noteikumu, standartu un atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātā, un palielinot Pušu spēju aizsargāt augus, dzīvniekus un sabiedrības veselību.
2. Īstenojot šīs nodaļas noteikumus, Puses nodrošina, ka ražojumiem, kas importēti no otras Puses teritorijas, piemēro režīmu, kas nav diskriminējošs salīdzinājumā ar režīmu, ko piemēro līdzīgiem vietējās izcelsmes ražojumiem un līdzīgiem trešo valstu izcelsmes ražojumiem.
3. Saskaņā ar PTO Līguma par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu 2. panta 2. un 3. punktu Puses arī nodrošina, ka sanitāro un fitosanitāro pasākumu, ko veic, lai aizsargātu cilvēku veselību un drošību, dzīvnieku dzīvību vai veselību, kā arī lai aizsargātu augus un vidi, nolūks vai sekas nav nevajadzīgu ierobežojumu radīšana preču tirdzniecībai starp abām Pusēm. Tāpēc šie pasākumi attiecībā uz tirdzniecību jāierobežo ne vairāk, kā tas ir absolūti nepieciešams.

26. pants

Darbības joma un definīcijas

1. Šīs nodaļas noteikumus piemēro attiecībā uz tehniskajiem noteikumiem un standartiem, kā arī atbilstības novērtēšanas procedūrām, kas noteiktas PTO nolīgumā par tehniskajām barjerām tirdzniecībā un PTO sanitārajos un fitosanitārajos pasākumos ("SFS pasākumi"), ja tie ietekmē tirdzniecību starp Pusēm.
2. Ja vien nav noteikts citādi, šajā nodaļā piemēro PTO nolīgumā par tehniskajām barjerām tirdzniecībā un Līgumā par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu, Pārtikas kodeksa komisijas pieņemtajos attiecīgajos standartos un instrumentos, Starptautiskajā augu aizsardzības konvencijā (IPPC) un Pasaules Dzīvnieku veselības organizācijas (OIE) ietvaros izmantotās definīcijas, arī attiecībā uz visām atsaucēm uz ražojumiem šajā nodaļā.

27. pants

Kompetentās iestādes

1. Abu Pušu kompetentās iestādes šajā nodaļā paredzēto pasākumu piemērošanai ir minētas šā Nolīguma D pielikuma II papildinājumā.
2. Saskaņā ar 31. pantu Puses viena otru savlaicīgi informē par būtiskām pārmaiņām kompetentajās iestādēs, kas minētas D pielikuma II papildinājumā. EPN Īstenošanas apvienotā komiteja šā Nolīguma D pielikuma II papildinājumā izdara nepieciešamos grozījumus.

28. pants

Savstarpējas saistības

1. Puses vēlreiz apstiprina savas tiesības un pienākumus saskaņā ar attiecīgajiem PTO nolīgumiem, jo īpaši Līgumu par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu un Nolīgumu par tehniskajām barjerām tirdzniecībā. Puses vēlreiz apstiprina arī savas tiesības un pienākumus, kas izriet no Starptautiskajā augu aizsardzības konvencijas (IPPC), Pārtikas kodeksa komisijas un Pasaules Dzīvnieku veselības organizācijas (OIE) pieņemtajiem attiecīgajiem standartiem un instrumentiem. Arī valstis, kas nav PTO dalībvalstis, apstiprina savu apņemšanos pildīt Līgumā par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu un Nolīgumā par tehniskajām barjerām tirdzniecībā noteiktos pienākumus visās jomās, kas ietekmē Pušu tirdzniecības attiecības.
2. Puses vēlreiz apstiprina savu apņemšanos uzlabot sabiedrības veselību katra savā teritorijā, jo īpaši nostiprinot savu spēju identificēt neatbilstošus ražojumus.
3. Saistībā ar savstarpējo tirdzniecību Puses nedrīkst eksportēt vai reeksportēt ražojumus, kuri neatbilst eksportētājas Puses tiesību aktos spēkā esošajām prasībām. Tomēr drīkst eksportēt vai reeksportēt ražojumus, uz kuriem attiecas SFS pasākumi, ja to ir skaidri noteikušas importētājas Puses iestādes. Citu ražojumu eksports ir atļauts, ja tas nav aizliegts importētājas Puses tiesību aktos.
4. Šīs saistības, tiesības un pienākumi ir pamatā Pušu darbībai attiecībā uz šo nodaļu.

29. pants

Līdzvērtība

1. Puses pieņem, ka otras Puses sanitārie vai fitosanitārie pasākumi ir līdzvērtīgi pat tad, ja šie pasākumi atšķiras no pirmās Puses pašas pasākumiem vai tiem, ko piemēro trešās valstis, kuras tirgo to pašu ražojumu, ja eksportētāja Puse objektīvi parāda importētājai Pusei, ka tās iekšējie pasākumi sasniedz atbilstošu sanitārās un fitosanitārās aizsardzības līmeni, kāds ir spēkā importētājas Puses teritorijā. Šajā nolūkā pēc importētājas Puses pieprasījuma nodrošina, ka tai ir pienācīga pieeja pārbaudei, testu un citu attiecīgo procedūru veikšanai.
2. Puses pēc pieprasījuma un abpusējas piekrišanas apspriežas viena ar otru, lai attiecīgā gadījumā panāktu divpusēju vai daudzpusēju vienošanos par noteiktu sanitāro vai fitosanitāro pasākumu savstarpējās līdzvērtības atzīšanu.

30. pants

Sanitāro un fitosanitāro zonu noteikšana

Attiecībā uz importa noteikumiem Puses var piedāvāt un noteikt katrā atsevišķā gadījumā zonas, kurām, atsaucoties uz Līguma par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu 6. pantu, ir noteikts sanitārs vai fitosanitārs statuss. Puses jo īpaši nodrošina, ka to sanitārie vai fitosanitārie pasākumi ir piemēroti sanitārajiem un fitosanitārajiem raksturojumiem ražojuma izcelsmes un galamērķa reģionā, neatkarīgi no tā, vai runa ir par visu valsti, valsts daļu, vairākām valstīm kopā vai to daļām.

31. pants

Tirdzniecības nosacījumu un informācijas apmaiņas pārredzamība

1. Lai nodrošinātu atbilstību saviem normatīvajiem aktiem, Puses viena otru informē par visām izmaiņām normatīvo aktu un administratīvo noteikumu prasībās attiecībā

uz ražojumiem saskaņā ar Līgumā par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu un Nolīgumā par tehniskajām barjerām tirdzniecībā noteiktajām paziņošanas procedūrām.

2. Vajadzības gadījumā Puses vienojas viena otru rakstiski informēt par pieņemtajiem pasākumiem preču importa aizliegšanai ar mērķi visīsākajā laikā risināt problēmas attiecībā uz veselību (sabiedrības, dzīvnieku un augu), risku profilaksi un vidi saskaņā ar Līgumā par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu paredzētajiem ieteikumiem.
3. Puses vienojas sadarbības nolūkā apmainīties ar informāciju, lai to ražojumi atbilstu noteiktajiem tehniskajiem noteikumiem un standartiem to laišanai attiecīgajā tirgū.
4. Vajadzības gadījumā Puses veic arī tiešu informācijas apmaiņu citās jomās, par kurām Puses vienojas, ka tās ir potenciāli svarīgas savstarpējās tirdzniecības attiecībās, cita starpā jautājumos par pārtikas nekaitīgumu, pēkšņu dzīvnieku un augu slimību parādīšanos, zinātniskiem atzinumiem un citiem svarīgiem notikumiem, kas saistīti ar produktu drošību.
5. Ja nepieciešams, Puses vienojas apmainīties ar informāciju par dzīvnieku slimību epidemioloģisko uzraudzību. Fitosanitārās aizsardzības jomā pēc attiecīgās Puses lūguma Puses apmainās arī ar informāciju par tādu kaitēkļu parādīšanos, kas otrai Puses rada zināmus un tūlītējus draudus.
6. Puses vienojas sadarboties, lai savstarpēji un ātri brīdinātu, ja jauniem reģionāliem noteikumiem varētu būt ietekme uz savstarpējo tirdzniecību, saskaņā ar Līgumā par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu un Nolīgumā par tehniskajām barjerām tirdzniecībā noteiktajām paziņošanas procedūrām.

32. pants

Reģionālā integrācija

1. Lai atvieglotu savstarpējo tirdzniecību, Puses apņemas reģionālā līmenī, cik iespējams, saskaņot standartus, pasākumus un nosacījumus attiecībā uz importu.
2. Ja šā Nolīguma spēkā stāšanās brīdī jau ir importa nosacījumi, tad līdz saskaņoto importa nosacījumu ieviešanai Rietumāfrikas reģiona un Eiropas Savienības valstīs tos piemēro saskaņā ar principu, ka vienas Puses valsts izcelsmes ražojums, kas likumīgi laists otras Puses valsts tirgū, var tikt oficiāli laists arī visu citu šīs otrās Puses valstu tirgos bez citiem ierobežojumiem vai administratīvām prasībām.
3. Attiecībā uz šajā nodaļā minētajiem pasākumiem Rietumāfrikas valstis nodrošina, ka režīms, ko tās piemēro Rietumāfrikas izcelsmes ražojumiem, nav mazāk labvēlīgs kā režīms, ko tās piemēro līdzīgiem Eiropas Savienības izcelsmes ražojumiem, ko ieved Rietumāfrikas reģionā.

33. pants

Sadarbība

1. Puses atzīst, ka liela nozīme ir sadarbībai tehnisko noteikumu, sanitāro un fitosanitāro pasākumu, atbilstības novērtēšanas un izsekojamības jomā, lai sasniegtu šīs nodaļas mērķus.
2. Puses vienojas sadarboties, lai uzlabotu šā Nolīguma D pielikuma I papildinājumā minēto Rietumāfrikas reģiona valstu prioritāro ražojumu kvalitāti un piekļuvi Eiropas

Savienības tirgum, cita starpā, ar finansiālās palīdzības pasākumiem saskaņā ar III daļā paredzētajiem noteikumiem, šādās jomās:

- a) atbilstoša pamata izveide informācijas un pieredzes apmaiņai starp Pusēm;
- b) sadarbība starptautiskajās standartizācijas, metroloģijas un akreditācijas struktūrās, cita starpā Rietumāfrikas Puses pārstāvju dalības veicināšana minēto struktūru sanāksmēs;
- c) tehnisko noteikumu, standartu, atbilstības novērtēšanas procedūru un saskaņotu sanitāro un fitosanitāro pasākumu pieņemšana reģionālā līmenī, pamatojoties uz atbilstošiem starptautiskiem standartiem;
- d) valsts un privātā sektora pārstāvju spēju stiprināšana, cita starpā informēšana un mācības ar mērķi panākt atbilstību Eiropas Savienības standartiem, noteikumiem un fitosanitārajiem pasākumiem un līdzdalību starptautiskās struktūrās;
- e) valsts spēju palielināšana, lai nodrošinātu ražojumu atbilstību standartiem un to atbilstības novērtēšanu un izsekojamību, kā arī piekļuvi Eiropas Savienības tirgum.

4. NODAĻA

CITI AR TARIFIEM NESAISTĪTI TIRDZNIECĪBAS ŠĶĒRŠĻI

34. pants

Kvantitatīvu ierobežojumu aizliegums

Stājoties spēkā šim Nolīgumam, atceļ visus importa vai eksporta aizliegumus vai ierobežojumus tirdzniecībai abu Pušu starpā, izņemot šā Nolīguma 7. un 8. pantā par muitas nodokļiem noteiktos muitas nodokļus, nodevas, maksas vai citus maksājumus, neatkarīgi tā, vai tos piemēro ar kvotām, ieviešanas vai izvešanas atļaujām vai citiem pasākumiem. Neievieš nevienu jaunu šāda veida pasākumu. Šā panta noteikumi neskar 2. nodaļā paredzētos noteikumus par tirdzniecības aizsardzības instrumentiem un šā Nolīguma 89. pantā paredzētos noteikumus saistībā ar maksājumu bilanci.

35. pants

Valsts režīms attiecībā uz iekšējiem nodokļiem un regulējumu

1. Uz vienas Puses izcelsmes ražojumu importu neattiecas tieši vai netieši iekšējie nodokļi vai citi iekšējie maksājumi, kas pārsniedz līdzīgiem otras Puses ražojumiem tieši vai netieši piemērojamos maksājumus. Puses nekādā citā veidā nepiemēro iekšējos nodokļus un citus iekšējos maksājumus, lai nodrošinātu savu iekšzemes ražojumu aizsardzību.
2. Vienas Puses izcelsmes ražojumu importam piešķir ne mazāk labvēlīgu režīmu kā to, kas piešķirts līdzīgiem otras Puses ražojumiem saskaņā ar visiem normatīvajiem aktiem un prasībām, kas ietekmē to pārdošanu, to piedāvāšanu pārdošanai, pirkšanu, pārveidāšanu, izplatīšanu vai izmantošanu iekšējā tirgū. Šā punkta noteikumi neliedz piemērot diferencētu iekšējo pārveidājumu tarifu, kas pamatots tikai ar transporta līdzekļu ekonomisku ekspluatāciju, bet ne ar ražojuma izcelsmi.
3. Neviena no Pusēm nenosaka un nesaglabā nekādu iekšējo regulējumu attiecībā uz ražojumu sajaukšanu, apstrādi vai lietošanu noteiktos daudzumos vai proporcijās,

tieši vai netieši pieprasot, ka jebkura ražojuma, uz kuru attiecas šie noteikumi, visi noteiktie daudzumi vai ražojuma daļas jāpiegādā no iekšzemes avotiem. Turklāt Puses nekā citādi nepiemēro iekšējo kvantitatīvo regulējumu, lai nodrošinātu iekšzemes ražojumu aizsardzību.

4. Šā panta noteikumi neliedz tādu subsīdiju maksāšanu, kuras paredzētas vienīgi valsts ražotājiem, ietverot tādos maksājumus valsts ražotājiem, kas iegūti no tādu iekšējo nodokļu vai maksājumu ieņēmumiem, kuri piemēroti saskaņā ar šā panta noteikumiem, un subsīdijas, ko veic, izmantojot iekšzemes ražojumu valsts iepirkumu.
5. Šā panta noteikumi neattiecas uz normatīvajiem aktiem, procedūrām vai praksi, kas attiecas uz publisko iepirkumu.
6. Šā panta noteikumi neskar šā Nolīguma noteikumus par tirdzniecības aizsardzības instrumentiem.

5. NODAĻA

TIRDZNIECĪBAS ATVIEGĻOŠANA, MUITAS SADARBĪBA UN SAVSTARPĒJA ADMINISTRATĪVĀ PALĪDZĪBA

36. pants

Mērķi

1. Puses atzīst, ka muitas sadarbībai un tirdzniecības atvieglošanai ir liela nozīme augošajā pasaules tirdzniecības vidē. Puses vienojas pastiprināt sadarbību šajā jomā, lai nodrošinātu, ka attiecīgie tiesību akti un procedūras, kā arī attiecīgo pārvaldes iestāžu administratīvā jauda atbilst efektīvas kontroles un tirdzniecības atvieglošanas veicināšanas mērķiem un palīdz sekmēt EPN parakstītājvalstu izaugsmi un reģionālo integrāciju.
2. Puses atzīst, ka nedrīkst nekādi mazināt leģitīmo politisko mērķu nozīmi, tostarp drošības un krāpšanas novēršanas mērķu nozīmi.
3. Puses apņemas nodrošināt to preču brīvu apriti savā teritorijā, uz kurām attiecas šis Nolīgums.

37. pants

Muitas sadarbība un savstarpēja administratīvā palīdzība

1. Lai nodrošinātu atbilstību šīs nodaļas noteikumiem un efektīvi ievērotu 36. pantā noteiktos mērķus, Puses:
 - a) apmainās ar informāciju par tiesību aktiem un procedūrām muitas jomā;
 - b) izstrādā kopīgas iniciatīvas attiecībā uz importa, eksporta un tranzīta procedūrām, kā arī procedūrām, kuru mērķis ir uzņēmējiem piedāvāt efektīvus pakalpojumus;
 - c) sadarbojas muitas un citu tirdzniecības procedūru automatizācijā un informācijas apmaiņas vienotu standartu ieviešanā;
 - d) kad vien iespējams, pieņem vienotu nostāju tādās starptautiskās organizācijās muitas jomā kā PTO, Pasaules muitas organizācija (PMO), Apvienoto Nāciju

Organizācija (ANO) un Apvienoto Nāciju Organizācijas Tirdzniecības un attīstības konferencē (UNCTAD);

- e) sadarbojas tehniskās palīdzības plānošanā un īstenošanā, jo īpaši muitas reformu un tirdzniecības atvieglošanas jomā atbilstoši šā Nolīguma noteikumiem; un
 - f) sekmē attiecīgo pārvaldes iestāžu, organizāciju un citu iestāžu sadarbību gan valsts iekšienē, gan starp valstīm.
2. Neskarot 1. punktu, Pušu pārvaldes iestādes sniedz savstarpēju palīdzību saistībā ar muitas jautājumiem, kā paredzēts Protokolā par savstarpēju administratīvo palīdzību muitas lietās E pielikumā.

38. pants

Tiesību akti un procedūras muitas jomā

1. Puses nodrošina un dara visu iespējamo, lai to attiecīgie tiesību akti tirdzniecības un muitas jomā, to noteikumi un procedūras pamatotos uz:
- a) starptautiskiem instrumentiem un standartiem, kas piemērojami tirdzniecības un muitas jomā, ieskaitot Starptautiskās muitas procedūru vienkāršošanas un saskaņošanas konvencijas (pārskatītā Kioto konvencija), PMO pamatstandartu pasaules tirdzniecības drošībai un sekmēšanai, PMO muitas datu modeļa un Starptautiskās konvencijas par preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizēto sistēmu ("HS") būtiskos elementus;
 - b) vienota administratīva dokumenta vai tā elektroniska ekvivalenta izmantošanu ražojumu importa vai eksporta muitas deklarāciju sagatavošanai;
 - c) noteikumiem, kuri nenosaka nevajadzīgus un diskriminējošus pasākumus uzņēmējiem, nodrošina aizsardzību pret krāpšanu un paredz papildu atvieglojumus uzņēmējiem, atspoguļojot augstu atbilstības līmeni muitas tiesību aktiem;
 - d) mūsdienīgu muitas metožu izmantošanu, ieskaitot riska novērtēšanu, vienkāršotas procedūras preču ievešanai un izlaišanai, kontroli pēc preču izlaišanas un uzņēmumu revīzijas metodes;
 - e) sistēmu, cita starpā uz informācijas tehnoloģiju balstīto sistēmu, pakāpenisku attīstību, lai atvieglotu elektronisko datu apmaiņu starp uzņēmējiem, muitas pārvaldēm un citām attiecīgajām struktūrām;
 - f) saistošās tarifa informācijas sistēmu muitas jomā, jo īpaši attiecībā uz tarifu klasifikāciju un izcelsmes noteikumiem, saskaņā ar katras Puses tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem ar nosacījumu, ka muitas iestāžu rīcībā ir visa informācija, ko tās uzskata par vajadzīgu;
 - g) noteikumiem attiecībā uz sankcijām par muitas tiesību aktu vai procedūras prasību pārkāpumiem, kuras ir samērīgas un nediskriminējošas un kuru piemērošana nerada nepamatotus kavējumus;
 - h) pārredzamiem, nediskriminējošiem un samērīgiem noteikumiem muitas aģentu licencēšanas noteikumiem. Puses atzīst, ka ir ieinteresētas nākotnē atcelt jebkādu pienākumu izmantot muitas aģentu pakalpojumus. Puses risina šo jautājumu Īpašā komitejā muitas un tirdzniecības veicināšanas jomā;

- i) PTO nolīguma par pirmsnosūtīšanas pārbaudi noteikumu ievērošanu. Puses atzīst, ka ir ieinteresētas nākotnē atcelt jebkādas prasības, kas paredz obligātu pārbaudi veikšanu pirms preču nosūtīšanas vai galamērķī. Puses risina šo jautājumu Īpašā komitejā muitas un tirdzniecības veicināšanas jomā.
2. Lai uzlabotu darba paņēmienus, kā arī nodrošinātu nediskriminēšanas, pārredzamības un efektivitātes principu ievērošanu, Puses apņemas:
- a) veikt nepieciešamos pasākumus, lai samazinātu, vienkāršotu un standartizētu muitām un citām ar struktūrām nepieciešamos datus un dokumentus;
 - b) pēc iespējas vienkāršot muitas prasības un formalitātes attiecībā uz preču ātru izlaišanu un muitošānu;
 - c) ieviest efektīvas, ātras, nediskriminējošas un prasītājiem pieejamas procedūras, kas nodrošina apelācijas tiesības pret muitas administratīvo rīcību un citiem lēmumiem, kas ietekmē importu, eksportu vai tranzītpreces;
 - d) nodrošināt, ka tiek ievērotas ētikas normas, piemērojot pasākumus, kuri atspoguļo šīs jomas attiecīgo starptautisko konvenciju un instrumentu, jo īpaši Pārskatītās Arušas deklarācijas (2003), principus.

39. pants

Tranzīta kustības atvieglošana

1. Puses nodrošina preču brīvu tranzītu caur savu teritoriju pa tranzītam vispiemērotāko ceļu. Šajā sakarā iespējamiem ierobežojumiem, pārbaudēm vai prasībām jābūt pamatotām ar objektīvu sabiedrisko politiku, jābūt nediskriminējošām, proporcionālām un vienādi piemērotām.
2. Neskarot oficiālu muitas kontroli, Puses piešķir preču tranzītam no otras Puses teritorijas režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, ko piešķir precēm iekšzemes tirgū, attiecībā uz eksportu, importu un preču apriti.
3. Puses ievieš tranzīta muitas procedūras, kas ļauj veikt preču apriti, nemaksājot muitas nodokļus un citus maksājumus, ja tiek iesniegta attiecīga garantija.
4. Puses veicina un īsteno reģionālu tranzīta režīmu, kura mērķis ir tirdzniecības šķēršļu samazināšana.
5. Puses attiecībā uz preču tranzītu izmanto starptautiskus standartus un instrumentus.
6. Puses nodrošina visu attiecīgo to teritorijā esošo iestāžu sadarbību un koordināciju, lai vienkāršotu tranzīta satiksmi un veicinātu pārrobežu sadarbību.

40. pants

Attiecības ar uzņēmējiem

Puses vienojas:

- a) nodrošināt, ka visa attiecīgā informācija par normatīvajiem aktiem, procedūrām, nodevām un maksājumiem ir publiski pieejama, ciktāl iespējams — elektroniski;
- b) sekmēt sadarbību starp uzņēmējiem un attiecīgajām pārvaldes iestādēm, izmantojot stingri noteiktas un publiski pieejamas procedūras, piemēram, saprašanās memorandus, pamatojoties uz PMO ieteiktajām procedūrām;

- c) nodrošināt, lai to attiecīgajās muitas un saistītajās prasībās un ar tām saistītajos noteikumos un procedūrās tiktu ņemtas vērā uzņēmēju intereses, ievērota paraugprakse un tās iespējami maz ietekmētu tirdzniecību;
- d) par nepieciešamību savlaicīgi un regulāri apspriesties ar uzņēmējdarbības pārstāvjiem par likumdošanas priekšlikumiem un procedūrām, kas saistītas ar muitas un tirdzniecības jautājumiem. Šim mērķim katra Puse izveido atbilstošu un regulāru mehānismu starp pārvaldes iestādēm un uzņēmējiem;
- e) ka starp jaunu vai grozītu tiesību aktu, procedūru, nodokļu vai maksājumu publikāciju un stāšanos spēkā jābūt pietiekamam laikposmam. Puses publicē administratīvo informāciju, jo īpaši par aģentūru prasībām, ieviešanas procedūrām, darba laiku un muitas darbības procedūrām ostās un robežkontroles punktos, kā arī par kontaktpunktiem, kur var iegūt informāciju.

41. pants

Muitas vērtība

Muitas vērtības piemērošanu tirdzniecībā starp Pusēm nosaka PTO Nolīgums par *GATT 1994* VII panta īstenošanu. Puses sadarbojas, lai panāktu kopīgu pieeju jautājumiem, kas saistīti ar muitas vērtību.

42. pants

Reģionālā integrācija Rietumāfrikas reģionā

1. Puses vienojas veicināt muitas reformas, jo īpaši procedūru un noteikumu saskaņošanu, lai atvieglotu tirdzniecību Rietumāfrikas reģionā.
2. Saistībā ar iepriekš minēto Puses veido ciešu sadarbību starp visām iesaistītajām struktūrām, īstenojot attiecīgos starptautiskos standartus muitas jomā.

43. pants

Sadarbība

1. Puses atzīst sadarbības nozīmi muitas un tirdzniecības veicināšanas jomā, lai īstenotu šo Nolīgumu.
2. Saskaņā ar PTO Vispārējās padomes 2004. gada 1. augusta lēmuma D pielikuma 6. punktu un ņemot vērā III daļā paredzētos noteikumus, Puses vienojas īstenot atbilstošas tehniskās un finansiālās palīdzības programmas, lai varētu īstenot šīs nodaļas noteikumus, jo īpaši attiecībā uz:
 - a) attiecīgu un vienkāršotu normatīvo aktu izstrādi;
 - b) uzņēmēju informēšanu un informētības palielināšanu, ieskaitot attiecīgā personāla apmācību;
 - c) muitas pārvalžu un ar tām saistīto pakalpojumu jaudas palielināšanu, modernizēšanu un savstarpēju savienojumu.

44. pants

Pārejas pasākumi

1. Puses atzīst, ka ir nepieciešami pagaidu pasākumi, lai nodrošinātu šīs nodaļas noteikumu vienmērīgu īstenošanu.
2. Rietumāfrikas Puse, neskarot savas saistības PTO ietvaros, izmanto piecu (5) gadu pārejas laiku, sākot no šā Nolīguma spēkā stāšanās dienas, lai izpildītu 38. panta 1. punkta b) un d) apakšpunktā paredzētos pienākumus. Šo termiņu var pārskatīt, ņemot vērā Rietumāfrikas reģionā sadarbībā ar Eiropas Savienību īstenoto reformu rezultātus.

45. pants

Īpaša komiteja muitas un tirdzniecības veicināšanas jomā

1. Puses izveido īpašu komiteju muitas un tirdzniecības veicināšanas jomā, kurā darbojas Pušu pārstāvji.
2. Īpašajai komitejai muitas un tirdzniecības veicināšanas jomā ir šādas funkcijas:
 - a) nodrošināt šīs nodaļas, Protokola par izcelsmes noteikumiem un Protokola par savstarpēju administratīvo palīdzību īstenošanas un pārvaldības pārraudzību;
 - b) darboties kā konsultāciju un diskusiju forumam par visiem ar muitu saistītajiem jautājumiem, jo īpaši par muitas režīmiem un muitošanas procedūrām, izcelsmes noteikumiem, muitas vērtību, tarifu klasifikāciju, muitas sadarbību un savstarpējo administratīvo palīdzību;
 - c) izveidot sadarbību, lai sagatavotu, īstenotu un kontrolētu muitas režīmu un muitošanas procedūru, izcelsmes noteikumu un savstarpējās administratīvās palīdzības piemērošanu.
3. Īpašā komiteja muitas un tirdzniecības veicināšanas jomā sanāk kopā reizi gadā datumā un ar tādu darba kārtību, par ko Puses iepriekš vienojas. Vajadzības gadījumā Puses var sasaukt arī šīs komitejas *ad hoc* sanāksmes.
4. Īpašo komiteju muitas un tirdzniecības veicināšanas jomā pārmaiņus vada katras Puses priekšsēdētājs.
5. Īpašā komiteja muitas un tirdzniecības veicināšanas jomā iesniedz ziņojumus EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai.

6. NODAĻA

LAUKSAIMNIECĪBA, ZIVSAIMNIECĪBA UN PĀRTIKAS NODROŠINĀJUMS

46. pants

Mērķi

1. Puses atzīst, ka Rietumāfrikas reģionā lauksaimniecības nozarei, ieskaitot lopkopību, un zivsaimniecības nozarei ir liels īpatsvars IKP un tām ir izšķirīgi svarīga nozīme cīņā pret pārtikas trūkumu, kā arī tās nodrošina ienākumus un darbvietas lielākajai daļai ekonomiski aktīvo iedzīvotāju.
2. Paredzams, ka, pateicoties šā Nolīguma ekonomiskajai un komerciālajai ietekmei un darbībām EPN attīstības programmas ietvaros, tas sekmēs ražīguma un konkurētspējas palielināšanos un ražošanas diversificēšanu lauksaimniecības un zivsaimniecības nozarē. Paredzams arī, ka tas atvieglos pārstrādes nozares attīstību,

lauksaimniecības pārtikas un zivsaimniecības produktu tirdzniecību Pušu starpā atbilstoši dabas resursu ilgtspējīgas apsaimniekošanas principiem.

3. Puses atzīst, ka lauksaimniecības potenciāls Rietumāfrikas reģionā vēl nav pilnībā izmantots un ka ir nepieciešams atbalstīt šā reģiona valstu nacionālo un reģionālo lauksaimniecības politiku abu Pušu saskaņā ar šā Nolīguma III daļā paredzētajiem noteikumiem īstenotās sadarbības politikas ietvaros.
4. Puses atzīst, ka Eiropas Savienībai un Rietumāfrikas reģionam šie zvejas, jūras un bioloģiskie resursi ir ļoti vērtīgi un ka reālais risks, ka to krājumi var tikt iztukšoti, jo īpaši rūpnieciskās zvejas dēļ, liek tām veicināt zvejas un dzīvo ūdens resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu.
5. Puses arī atzīst, ka Rietumāfrikas valstu zvejniecība un jūras ekosistēma ir sarežģīta, bioloģiski daudzveidīga un trausla un ka, to izmantojot, ir jāņem vērā šie faktori, efektīvi saudzējot un pārzinot zvejas resursus un ar tiem saistītās ekosistēmas, pamatojoties uz zinātnes atziņām un piesardzības principu, kā definēts Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas *FAO* Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksā.
6. Tāpat Puses atzīst ar zivsaimniecību saistīto darbību un Rietumāfrikas valstu dzīvo jūras resursu izmantošanas ekonomisko un sociālo nozīmi un nepieciešamību maksimāli palielināt savu ieguldījumu pārtikas nodrošinājumā, nodarbinātībā, nabadzības mazināšanā, ieņēmumu palielināšanā un zvejnieku kopienu sociālajā stabilitātē.
7. Puses atzīst, ka vietējo iedzīvotāju nodrošinātība ar pārtiku un iztikas līdzekļu iegūšana laukos ir svarīgi faktori nabadzības mazināšanai, un tie ir jāietver plašākā ilgtspējīgas attīstības un Tūkstošgades attīstības mērķu kontekstā. Tāpēc Puses vienojas sadarboties, lai novērstu jebkādas traucējumus lauksaimniecības un pārtikas produktu tirgos Rietumāfrikā.
8. Eiropas Savienība apņemas savā kompetencē esošo politikas jomu, arī zivsaimniecības politikas, ietvaros palīdzēt Rietumāfrikas valstīm izstrādāt efektīvu izsekošanas/kontroles/uzraudzības sistēmu zivsaimniecības jomā.
9. Puses arī vienojas par to, ka ir svarīgi, lai Rietumāfrikas reģions īstenotu tādu politiku zivsaimniecības jomā, kas palielinātu priekšrocības tā iedzīvotājiem.
10. Lai īstenotu šajā pantā minētos mērķus, Puses pilnībā ņem vērā Rietumāfrikas Puses atšķirīgās ekonomiskās, sociālās un vides īpatnības un vajadzības un attīstības stratēģijas.

47. pants

Pārtikas nodrošinājums

Ja šā Nolīguma īstenošana rada grūtības vai draud radīt grūtības Rietumāfrikas Pusei vai kādai Rietumāfrikas reģiona valstij ar tādu pārtikas produktu apgādi vai pieejamību, kas ir nepieciešami nodrošinātībai ar pārtiku, Rietumāfrikas Puse vai attiecīgā Rietumāfrikas reģiona valsts var veikt attiecīgus pasākumus saskaņā ar 22. pantā noteikto procedūru.

48. pants

Sadarbība lauksaimniecības un pārtikas nodrošinājuma jomā

1. Sadarbību lauksaimniecības un pārtikas nodrošinājuma jomā paredz Kotonū nolīguma 53. un 69. pants. Puses vienojas, ka Kotonū nolīguma noteikumus, kuri attiecas uz šo nodaļu un šo Nolīgumu, īsteno tā, lai abu nolīgumu attiecīgie noteikumi papildinātu un savstarpēji pastiprinātu viens otru.
2. Lai Rietumāfrikas reģiona valstis varētu nodrošināt savus iedzīvotājus ar pārtiku un veicināt ilgtspējīgu un plaukstošu lauksaimniecību, abas Puses saskaņā ar III daļas noteikumiem izskata visus sadarbības pasākumus ar mērķi jo īpaši:
 - a) sekmēt apūdeņošanas un ūdens apsaimniekošanas programmu īstenošanu;
 - b) sekmēt tehnikas attīstību, inovāciju un diversifikāciju lauksaimniecības jomā;
 - c) popularizēt videi nekaitīgu lauksaimniecībā izmantojamo vielu pielietošanu;
 - d) attīstīt pētniecību, lai iegūtu labāku sējmateriālu un lai lauku iedzīvotāji to izmantotu;
 - e) izstrādāt integrētu lauksaimniecības un lopkopības sistēmu;
 - f) uzlabot lauksaimniecības produktu uzglabāšanu un konservēšanu;
 - g) stiprināt valsts nozīmi atbalsta un konsultāciju sniegšanas ziņā privātiem uzņēmējiem;
 - h) stiprināt lauksaimniecības sistēmas;
 - i) sakārtot ceļus lauku apvidos, lai uzlabotu lauksaimniecības produktu savākšanu un apriti;
 - j) palīdzēt uzlabot brīdināšanas sistēmas krīzes situāciju novēršanai;
 - k) palīdzēt izveidot reģionālās biržas, lai efektīvāk vienuviet apkopotu informāciju par pārtikas produktu pieejamību reģionā;
 - l) sekmēt līgumsaimniekošanu ar Eiropas Savienības partneriem, piemēram, bioloģisko produktu piedāvājuma ziņā;
 - m) identificēt jauna iespējas attīstīt un eksportēt produktus, pēc kuriem ir liels pieprasījums pasaulē;
 - n) sekmēt zemes tiesību reformas, kas palielinātu juridisko noteiktību lauksaimniekiem, tādējādi veicinot efektīvas lauksaimniecības attīstību un nodrošinot kredītu iespējas privātiem ieguldījumiem lauksaimniecības nozarē.
3. Puses vienojas, ka īpašos pārtikas trūkuma gadījumos var būt nepieciešams īstenot specifiskas konkrētajam gadījumam piemērotas pārtikas palīdzības programmas, lai palīdzētu šādās grūtībās nonākušajām valstīm. Tomēr šādas programmas nedrīkst nekādi apdraudēt pārtikas nodrošinājuma politiku, kura ir spēkā valstī, uz kuru attiektos minētā palīdzība.
4. Lai ierobežotu pārtikas palīdzības importa varbūtēju nevēlamu ietekmi Rietumāfrikas reģionā, abas Puses apņemas noteikt par prioritāti trīspusējus pārtikas palīdzības mehānismus, kas veicina vietējo lauksaimniecības produktu tirdzniecību.
5. Puses uzsver lauksaimniecības nozares lielo nozīmi Rietumāfrikas reģiona nodrošināšanā ar pārtiku un jo īpaši to nozaru nedrošo stāvokli, kuras ir atkarīgas no starptautiskajiem tirgiem. Katra Puse nodrošina, ka tās iekšējā atbalsta politika un pasākumi ir pārredzami. Šajā sakarā Eiropas Savienība regulāri jebkādā piemērotā veidā sniedz ziņojumus Rietumāfrikai par šādiem pasākumiem, jo īpaši ietverot

informāciju par šo pasākumu juridisko pamatu, to veidu un summām, kas ar tiem saistītas. Pēc vienas Puses lūguma Puses var apmainīties ar informāciju par visiem lauksaimniecības politikas pasākumiem.

6. Eiropas Savienības Puse apņemas neizmantot eksporta subsīdijas lauksaimniecības produktiem, ko eksportē uz Rietumāfriku.
7. Lai īstenotu sadarbību lauksaimniecības un pārtikas nodrošinājuma jomā, Puses izveido pastāvīga dialoga mehānismu visās šajā pantā minētajās jomās. Puses savā starpā vienojas par šāda dialoga sīkākiem nosacījumiem.

49. pants

Sadarbība zivsaimniecības jomā

1. Lai attīstītu un veicinātu sadarbību zivsaimniecības jomā saskaņā ar III daļā paredzētajiem noteikumiem, Puses apņemas:
 - a) sadarboties Rietumāfrikas reģiona zvejas resursu ilgtspējīgas izmantošanas jomā un piemērot piesardzības principu, nosakot ilgtspējīgu nozvejas līmeni un nosacījumus par piekļuvi zvejas resursiem, kas jāievēro, lai nepieļautu krājumu pārzveju un nelabvēlīgu ietekmi uz vidi un ekosistēmu;
 - b) veicināt piegādes spēju uzlabošanu un zivsaimniecības produktu konkurētspēju. Šajā sakarā Eiropas Savienība apņemas palīdzēt reģiona dalībvalstīm izpildīt prasības, kas izriet no sanitāro un fitosanitāro (SFS) pasākumu piemērošanas, kā arī attīstīt zivsaimniecības produktu reģionālo tirgu;
 - c) veicināt ieguldījumus un finansējuma pieejamību, lai palielinātu reģiona zivsaimniecības uzņēmumu ražīgumu;
 - d) sadarboties mazapjoma zvejas ilgtspējīgas pārvaldības jomā un akvakultūras attīstības politikas izstrādē un īstenošanā;
 - e) izstrādāt un ierosināt pasākumu minimumu, kas jāievēro kuģiem, lai labāk izsekotu, kontrolētu un uzraudzītu to darbību;
 - f) veikt saskaņotus pasākumus, lai uzlabotu nelegālas, neregistrētas un neregulētas zvejas aizkavēšanas, novēršanas un apturēšanas metodes un pieņemtu attiecīgus pasākumus šajā sakarā. Tāpēc Puses apņemas pieņemt visus vajadzīgos pasākumus, lai izbeigtu nelegālo zveju un novērstu to turpmāk, neskarot citus pasākumus, ko tās uzskatītu par piemērotiem;
 - g) visā Rietumāfrikā ieviest kuģu kontroles sistēmu (VMS), un visas Rietumāfrikas valstis izmantos saderīgu VMS;
 - h) papildus saderīgai obligātai VMS visa Rietumāfrika kopā ar Eiropas Savienības Pusi apņemas izstrādāt citus mehānismus, lai nodrošinātu efektīvu kontroles un uzraudzības politiku;
 - i) atvieglot izsekojamības un sertifikācijas procedūras un nosacījumus zivsaimniecības produktiem, ko eksportē no reģiona uz Eiropas Savienību;
 - j) uzlabot un stiprināt kontroles, uzraudzības un izsekošanas mehānismus un sistēmas zivsaimniecības jomā, lai apkarotu nelegālu, neregulētu un neregistrētu zveju, cita starpā pieņemot pasākumu minimumu, kas jāievēro kuģiem un kas ļautu izsekot, kontrolēt un uzraudzīt to darbību;

- k) atļaut piemērotus aizsardzības pasākumus, balstoties uz zinātniskiem ieteikumiem un pēc apspriešanās ar dažādām ieinteresētajām pusēm, ieskaitot Eiropas Savienību, ja ir apdraudēta reģiona zvejas un dzīvo ūdens resursu ilgtspējīga apsaimniekošana;
- l) stiprināt zinātnisko izpēti par Rietumāfrikas reģiona zvejas resursu stāvokli;
- m) uzlabot un stiprināt informācijas un statistikas datu apstrādes sistēmu par zivsaimniecību, jo īpaši par migrējošām sugām;
- n) stiprināt sadarbību visās kopīgo interešu jomās attiecībā uz zivsaimniecību.

50. pants

Reģionālā integrācija

1. Puses atzīst, ka lielāka Rietumāfrikas valstu tirgu integrācija lauksaimniecības un pārtikas nozarē, pakāpeniski likvidējot atlikušos šķēršļus un pieņemot attiecīgu tiesisko regulējumu, palīdzēs nostiprināt reģionālās integrācijas procesu un īstenot šīs nodaļas mērķus.
2. Puses saskaņā ar III daļā un EPN attīstības programmā paredzētajiem noteikumiem strādā, lai izstrādātu un īstenotu reģionālo nozaru politiku lauksaimniecības un zivsaimniecības jomā un padarītu lauksaimniecības un zivsaimniecības nozares reģionālos tirgus efektīvākus.

51. pants

Informācijas apmaiņa un apspriešanās par lauksaimniecības un zivsaimniecības jautājumiem

1. Puses vienojas apmainīties ar pieredzi, informāciju un paraugpraksi un apsprieties par visiem jautājumiem, kas saistīti ar šīs nodaļas mērķu sasniegšanu un attiecas uz tirdzniecību starp Līgumslēdzējām pusēm.
2. Puses vienojas, ka dialogs ir īpaši lietderīgs šādās jomās:
 - a) informācijas apmaiņa par lauksaimniecības produktu ražošanu, patēriņu un tirdzniecību un par attiecīgajām pārmaiņām lauksaimniecības un zvejas produktu tirgū;
 - b) informācijas apmaiņa par lauksaimniecības, lauku attīstības un zivsaimniecības politiku un normatīvajiem aktiem;
 - c) lauksaimniecības un zivsaimniecības nozares pārveidošanai vajadzīgo politikas un institucionālo pārmaiņu apspriešana, kā arī reģionālās politikas formulēšana un īstenošana lauksaimniecībā, pārtikas rūpniecībā, lauku attīstībā un zivsaimniecībā ar mērķi panākt reģionālo integrāciju;
 - d) viedokļu apmaiņa par jaunām tehnoloģijām, politiku un kvalitātes kontroles pasākumiem;
 - e) viedokļu apmaiņa par Eiropas Savienībā spēkā esošo privāto standartu labāku pārzināšanu un pārraudzību.

III DAĻA

SADARBĪBA ATTĪSTĪBAS ĪSTENOŠANĀ UN EPN MĒRĶU SASNIEGŠANĀ

52. pants

Mērķi

1. Puses apņemas saskaņā ar šo Nolīgumu stiprināt savstarpējo sadarbību un uzņemas kopīgas saistības īstenot EPN un izpildīt tā mērķus. Eiropas Savienības Puse apņemas palīdzēt Rietumāfrikas Pusei īstenot EPN attīstības veicināšanai.
2. Pušu kopīgā apņemšanās ir daļa no Rietumāfrikas reģiona attīstības redzējuma un palīdz īstenot šā Nolīguma I daļā noteiktās prioritātes. Šajā sakarā Puses atzīst, ka piekļuves uzlabošana Eiropas Savienības tirgum nav pietiekošs nosacījums, lai nodrošinātu Rietumāfrikas reģiona lietderīgu integrāciju pasaules tirdzniecībā. Tāpēc Puses apņemas īstenot efektīvus pasākumus, kuriem vajadzētu sekmēt stabila, konkurētspējīga un diversificēta ekonomiskā pamata izveidošanu Rietumāfrikas reģionā, tā ekonomiskās integrācijas stiprināšanu un pielāgošanu jaunajai situācijai, ko nosaka šis Nolīgums, lai izmantotu ekonomisko partnerattiecību sniegtās priekšrocības.

53. pants

Principi

1. Puses vienojas īstenot sadarbību ar mērķi atbalstīt Rietumāfriku to saistību īstenošanā, ko tā uzņēmusies saskaņā ar šo Nolīgumu, sniedzot tai tehnisku un finansiālu palīdzību. Sadarbības mērķis ir arī palīdzēt Rietumāfrikas reģionam mazināt ierobežojumus, kuri kavē diversifikāciju un ražīguma pieaugumu, lai palielinātu reģiona iekšējo tirdzniecību un izmantotu priekšrocības, ko sniedz Eiropas tirgus atvēršana. Puses apņemas īstenot EPN attīstības programmu (*PAPED*), lai nodrošinātu šā Nolīguma mērķu sasniegšanu. Šajā sakarā Kotonū nolīgumā paredzētos noteikumus par ekonomisko un reģionālo sadarbību un integrāciju īsteno tā, lai palielinātu šā Nolīguma sniegtās priekšrocības.
2. Puses vienojas nodrošināt saskaņotību starp attīstības sadarbību un Pušu starptautiskajām saistībām ilgtspējīgas attīstības un reģionālo attīstības stratēģiju jomā.
3. Jaunais tirdzniecības režīms, ko nosaka šis Nolīgums un saistības, ko Puses uzņēmušās attīstības sadarbības jomā, savstarpēji papildina viens otru un kopā palīdz sasniegt šā Nolīguma attīstības dimensiju. Saskaņā ar šā Nolīguma 2. panta 4. punktu jaunais tirdzniecības režīms balstās uz savstarpību, atšķirīgā attīstības līmeņa ievērošanu un īpaša un diferencēta režīma izveidošanu, kā arī pakāpenisku un asimetrisku liberalizāciju attiecībā uz Rietumāfriku.
4. Puses arī vienojas, ka šīs daļas noteikumus nevar interpretēt kā tādus, kas Rietumāfrikas Pusei liedz sasniegt tās izaugsmes un attīstības mērķus, īstenojot tās politiku un panākt reģionālo integrāciju.

54. pants

Finansēšanas kārtība

1. Eiropas Savienība apņemas atbalstīt pasākumus un projektus saistībā ar šā Nolīguma attīstības dimensiju. Eiropas Savienības finansējumu² attiecībā uz attīstības sadarbību

² Dalībvalstis nav iekļautas.

starp Rietumāfriku un Eiropas Savienību, ar ko atbalsta šā Nolīguma īstenošanu, piešķir saskaņā ar:

- a) Kotonū nolīgumā paredzētajiem noteikumiem un procedūrām, jo īpaši Eiropas Attīstības fonda programmu plānošanas procedūrām;
 - b) attiecīgajiem Eiropas Savienības vispārējā budžeta finansētajiem instrumentiem;
 - c) citiem finanšu mehānismiem, ko izveidos Kotonū nolīguma darbības izbeigšanās gadījumā.
2. Eiropas Savienības dalībvalstis, izmantojot savu attiecīgo attīstības politiku un instrumentus, tostarp atbalstu tirdzniecībai, kopīgi apņemas atbalstīt attīstības darbības, kas paredzētas reģionālajai ekonomikas sadarbībai un šā Nolīguma īstenošanai valsts un reģionālajā līmenī, ievērojot atbalsta efektivitātes, koordinēšanas un papildināmības principus.
 3. Eiropas Savienība un tās dalībvalstis apņemas finansēt šā Nolīguma attīstības dimensiju vismaz laikposmā, kamēr Rietumāfrika liberalizēs tirdzniecību saskaņā ar šo Nolīgumu, atbilstoši finanšu instrumentiem, Pušu tiesību aktiem un šā Nolīguma 2. pantā noteiktajiem principiem.
 4. Eiropas Savienība un tās dalībvalstis apņemas atbalstīt Rietumāfriku papildu finansējuma piesaistīšanā šā Nolīguma attīstības dimensijai no citiem līdzekļu devējiem.

55. pants

EPN attīstības programma

Atbalstot darbības, ko reģions savas attīstības nodrošināšanai veic patstāvīgi, Puses pieņem tehniskos un finansiālos pasākumus, kuri ir nepieciešami EPN attīstības programmas (*PAPED*) īstenošanai un tās mērķu sasniegšanai, ievērojot 54. panta noteikumus, lai realizētu šā Nolīguma attīstības dimensiju.

56. pants

***PAPED* mērķi**

1. EPN attīstības programma ir daļa no ilgtermiņa redzējuma šā Nolīguma attīstības mērķu sasniegšanai. Tās vispārējais mērķis ir izveidot konkurētspējīgu reģionālo ekonomiku, kas būtu harmoniski integrēta pasaules ekonomikā un stimulētu izaugsmi un ilgtspējīgu attīstību. Tiek nodrošināta saskaņotība starp *PAPED* un Rietumāfrikas reģiona palīdzības programmu tirdzniecības jomā, kā arī ar tā reģionālajām ekonomiskās attīstības un nozaru attīstības stratēģijām.
2. EPN attīstības programmas konkrētais mērķis ir nodrošināt, lai Rietumāfrikas reģions varētu pilnībā izmantot EPN sniegtās iespējas un tikt galā ar korekcijas izmaksām un ar izaicinājumiem saistībā ar šā Nolīguma īstenošanu.
3. Šajā sakarā programmai jāveicina:
 - a) ātras un ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes panākšana, kas ļauj izveidot darbvietas un sekmē ilgtspējīgu attīstību un nabadzības mazināšanu Rietumāfrikas reģionā;
 - b) Rietumāfrikas reģiona valstu ekonomikas diversifikācija un konkurētspēja;

- c) ražīguma un iedzīvotāju ieņēmumu palielināšana;
- d) reģionālās integrācijas procesa nostiprināšana un reģiona iekšējās tirdzniecības palielināšana;
- e) Rietumāfrikas reģiona tirgus daļu palielināšana Eiropas tirgū, cita starpā uzlabojot piekļuvi šim tirgum;
- f) ieguldījumi Rietumāfrikā, partnerattiecības ar Eiropas Savienības un Rietumāfrikas privāto sektoru un uzņēmējdarbības vides uzlabošana Rietumāfrikas reģionā.

57. pants

PAPED jomas

EPN attīstības programma attiecas uz piecām darbības jomām:

- a) ražošanas jaudas palielināšanu un diversificēšanu;
- b) reģiona iekšējās tirdzniecības attīstību un piekļuves atvieglošanu starptautiskajam tirgum;
- c) ar tirdzniecību saistītās valstu un reģionālās infrastruktūras uzlabošanu un stiprināšanu;
- d) nepieciešamo korekciju veikšanu un citu ar tirdzniecību saistīto vajadzību ņemšanu vērā;
- e) Rietumāfrikas reģiona veikto EPN pārraudzību un novērtēšanu.

58. pants

PAPED īstenošanas kārtība

1. Uz EPN attīstības programmu attiecas protokols, kas ir šā Nolīguma neatņemama sastāvdaļa un ir pievienots F pielikumā. Programmas īstenošanas kārtība ir noteikta minētajā protokolā.
2. *PAPED* īsteno, izmantojot pasākumu plānu apvienojumā ar finanšu novērtējumu, grafiku un īstenošanas pārraudzības rādītājiem. Saskaņā ar 54. panta noteikumiem uz pasākumu plānu attiecas Eiropas Savienības un tās dalībvalstu finansiālās saistības to īstenot.
3. Regulāri veic *PAPED* novērtēšanu tik bieži, cik Puses vienojas. *PAPED* regulāri pārskata, ņemot vērā tās īstenošanas rezultātus un šā Nolīguma ietekmi. Šajā sakarā uz kopīgi definētiem rādītājiem balstīts mehānisms palīdzēs veikt pastāvīgu programmas īstenošanas pārraudzību un tās ietekmes novērtēšanu.
4. Saistībā ar 3. punktā minēto kopīgo novērtēšanu Puses mēģina panākt sinerģiju starp Rietumāfrikas reģiona saistību īstenošanas ātrumu un sasniegto *PAPED* pasākumu un programmu īstenošanā, cita starpā līdzekļu piesaistīšanā to finansēšanai, kā arī reģiona ražošanas jaudas un konkurētspējas uzlabošanā. Lai nostiprinātu šo sinerģiju, Puses EPN Apvienotajā padomē pieņem pasākumus, kuri ir saskaņā ar šā Nolīguma, jo īpaši 54. panta, noteikumiem.

59. pants

Atbalsts noteikumu īstenošanai

Puses vienojas, ka tirdzniecības noteikumu īstenošana sadarbības jomās, kuras sīki izklāstītas attiecīgajās šā Nolīguma nodaļās, ir būtisks elements šo mērķu sasniegšanā. Sadarbību šajā jautājumā īsteno saskaņā ar 54. pantā paredzētajiem noteikumiem.

60. pants

Korekcijas nodokļu jomā

1. Puses apzinās problēmas, ko Rietumāfrikas reģionam var radīt šajā Nolīgumā paredzētā muitas nodokļu likvidēšana vai būtiska samazināšana, un tās vienojas šajā jomā veidot dialogu un sadarbību.
2. Ņemot vērā tarifu atcelšanas grafiku, par kuru šā Nolīguma Puses ir vienojušās, tās apņemas veidot padziļinātu dialogu par veicamajām reformām un korekcijas pasākumiem nodokļu jomā, lai mazinātu budžeta deficītu un ilgtermiņā atjaunotu Rietumāfrikas reģiona valstu budžeta bilanci.
3. Rietumāfrika apņemas īstenot reformas nodokļu jomā saskaņā ar liberalizācijas izraisītajām izmaiņām nodokļu sistēmā. Eiropas Savienība apņemas sniegt atbalstu Rietumāfrikai šo reformu īstenošanā. Ņemot vērā minētās reformas, Eiropas Savienība apņemas nodrošināt finansējumu, lai segtu neto fiskālo ietekmi, par ko Puses vienojušās, tarifu atcelšanas periodā.

61. pants

Instrumenti

1. Saistībā ar šā Nolīguma III daļas noteikumu īstenošanu Puses vienojas ieviest šādus instrumentus:
 - a) konkurētspējas novērošanas centru;
 - b) reģionālo EPN fondu.
2. Konkurētspējas novērošanas centrs ir viens no šā Nolīguma īstenošanas pārraudzības un novērtēšanas instrumentiem. Tas ietver skaidrus pārraudzības un novērtēšanas rādītājus EPN ietekmes novērtēšanai. Šos rādītājus nosaka, kad ir parakstīts šis Nolīgums.
3. Puses atzīst reģionālo finansēšanas mehānismu lietderību. Reģionālais EPN fonds ir galvenais EPN attīstības programmas finansēšanas instruments. Tas ir instruments, ko pirmo izmanto Eiropas Savienības un tās dalībvalstu atbalsta novirzīšanai.
4. Šajā nolūkā reģionālo EPN fondu izveido reģions un reģiona vajadzībām, lai novirzītu finansējumu reģionālā un, ja vajadzīgs, valsts līmenī un efektīvi veiktu atbalsta pasākumus šim Nolīgumam.
5. Eiropas Savienība un tās dalībvalstis apņemas novirzīt savu atbalstu, izmantojot paša reģiona finansēšanas mehānismus vai tos, ko izvēlējušās šā Nolīguma parakstītājvalstis. Šos mehānismus īsteno saskaņā ar Parīzes deklarācijā ietvertajiem atbalsta efektivitātes principiem, lai nodrošinātu vienkāršotu, efektīvu un ātru īstenošanu. Puses var vienoties par jebkādiem citiem finansēšanas mehānismiem vai kārtību.
6. Abu šā Nolīguma 1. punktā paredzēto instrumentu darbības kārtību precizē EPN apvienotā komiteja.

IV DAĻA
STRĪDU NOVĒRŠANA UN IZŠĶIRŠANA

1. NODAĻA

MĒRĶIS, DARBĪBAS JOMA UN PUSES

62. pants

Mērķis

Šis Nolīguma daļas mērķis ir izveidot metodes varbūtēju strīdu novēršanai un izšķiršanai starp Pusēm, lai panāktu abpusēji pieņemamu risinājumu.

63. pants

Darbības joma

1. Šo daļu piemēro visiem strīdiem par šā Nolīguma interpretāciju vai piemērošanu, ievērojot 20. un 21. panta noteikumus.
2. Neskarot 1. punktu, Kotonū nolīguma 98. pantā noteikto procedūru piemēro strīdu gadījumā par finansējumu attīstības sadarbības jomā.

64. pants

Strīdā iesaistītās Puses

1. Eiropas Savienību un tās dalībvalstis uzskata par vienu Pusi saistībā ar tādu strīdu novēršanu un izšķiršanu, kuri radušies, piemērojot šo Nolīgumu.
2. ECOWAS, Rietumāfrikas Ekonomisko un monetāro savienību un visas Rietumāfrikas valstis, ieskaitot Maurītāniju, kopā tāpat uzskata par vienu Pusi saistībā ar tādu strīdu novēršanu un izšķiršanu, kuri radušies, piemērojot šo Nolīgumu.

2. NODAĻA

STRĪDU NOVĒRŠANA: APSPRIEŠANĀS UN STARPNIECĪBA

65. pants

Apspriešanās

1. Puses cenšas izšķirt strīdus, uz ko attiecas 63. pants, labticīgi sākot apspriešanos ar mērķi panākt abpusēji pieņemamu risinājumu.
2. Tā Puse, kura vēlas sākt apspriešanos, iesniedz par to rakstisku pieprasījumu otrai Pusei ar kopiju EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai, norādot attiecīgo pasākumu un Nolīguma noteikumus, kuriem tā uzskata, ka pasākums neatbilst.
3. Apspriešanos sāk četrdesmit (40) dienu laikā no pieprasījuma iesniegšanas dienas. Apspriešanās uzskatāma par pabeigtu 60 dienu laikā no pieprasījuma dienas, ja vien abas Puses nevienojas apspriešanos turpināt. Visa apspriešanās laikā izpaustā informācija ir konfidenciāla.
4. Steidzamos gadījumos, jo īpaši tādos, kas saistīti ar sezonas produktiem vai produktiem, kuri ātri bojājas, apspriešanos sāk piecpadsmit (15) dienu laikā no

pieprasījuma iesniegšanas dienas, un tā uzskatāma par pabeigtu trīsdesmit (30) dienu laikā no pieprasījuma iesniegšanas dienas.

5. Visos strīdu novēršanas un izšķiršanas posmos Eiropas Savienības Puse pievērš īpašu uzmanību konkrētajai situācijai Rietumāfrikas reģiona valstīs, šīm valstīm svarīgajiem jautājumiem un to interesēm.
6. Ja apspriešanās 3. vai 4. punktā noteiktajos termiņos nav sāktā vai ja apspriešanās ir pabeigta, nepanākot vienošanos par abpusēji pieņemamu risinājumu, prasītāja Puse var sākt šķīrējtiesas procesu, kā noteikts šajā Nolīgumā.

66. pants

Starpniecība

1. Ja apspriešanās nav panākta abpusēji pieņemams risinājums, Puses ar labprātīgu vienošanos var izmantot samierinātāja palīdzību. Ja Puses nevienojas citādi, starpniecības kompetences ietvari ir norādīti apspriešanās pieprasījumā.
2. Ja strīdā iesaistītās Puses nevienojas par samierinātāja izvēli desmit (10) dienu laikā no starpniecības pieprasījuma iesniegšanas, EPN Īstenošanas apvienotās komitejas priekšsēdētājs vai viņa pārstāvis pēc attiecīgās puses lūguma izlozes kārtībā izvēlas samierinātāju no 83. pantā minētajā sarakstā ietvertajām personām, kas nav nevienas Puses valstspiederīgais. Izvēli izdara divdesmit (20) dienu laikā no starpniecības pieprasījuma iesniegšanas katras Puses pārstāvja klātbūtnē.
3. Samierinātājs sasauc sanāksmi ar Pusēm ne vēlāk kā trīsdesmit (30) dienu laikā pēc iecelšanas. Samierinātājs saņem katras Puses iesniegumu ne vēlāk kā piecpadsmit (15) dienas pirms sanāksmes un sniedz atzinumu ne vēlāk kā četrdesmit piecas (45) dienas pēc iecelšanas.
4. Samierinātāja atzinumā var būt ieteikumi par to, kā atrisināt strīdu saskaņā ar šā 63. pantā minētajiem noteikumiem. Samierinātāja atzinums nav saistošs.
5. Puses var vienoties grozīt 3. punktā minētos termiņus. Arī samierinātājs var nolemt grozīt šos termiņus pēc vienas Puses pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas, ņemot vērā attiecīgās Puses īpašās grūtības vai lietas sarežģītību.
6. Starpniecības process un jo īpaši Pušu izpaustā informācija un ieņemtā nostāja šajā procesā ir konfidenciāla.

3. NODAĻA

STRĪDU IZŠĶIRŠANAS PROCEDŪRAS

I iedaļa – Šķīrējtiesas process

67. pants

Šķīrējtiesas procesa sākšana

1. Ja Puses nav atrisinājušas strīdu apspriežoties, kā paredzēts 65. pantā, vai vajadzības gadījumā, izmantojot starpniecību, kā paredzēts 66. pantā, prasītāja Puse var pieprasīt izveidot šķīrējtiesu.
2. Pieprasījums izveidot šķīrējtiesu iesniedzams rakstiski atbildētājai Pusei un EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai. Pieprasījumā prasītāja Puse precizē īpašo

situāciju un/vai apstrīdēto pasākumu un paskaidro iemeslus, kuru dēļ minētā situācija un/vai pasākums ir šā Nolīguma noteikumu pārkāpums.

68. pants

Šķīrējtiesas izveidošana

1. Šķīrējtiesā ir trīs šķīrējtiesneši.
2. Desmit (10) dienu laikā pēc tam, kad EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai iesniegts pieprasījums izveidot šķīrējtiesu, Puses apspriežas, lai vienotos par tās sastāvu.
3. Ja Puses nespēj vienoties par tās sastāvu 2. punktā noteiktajā termiņā, jebkura no Pusēm var pieprasīt EPN Īstenošanas apvienotās komitejas priekšsēdētājam vai viņa pārstāvim izlozēt visus trīs locekļus no saraksta, kas izveidots saskaņā ar 83. pantu: vienu personu no to personu loka, ko ierosina prasītāja Puse, vienu personu no to personu loka, ko ierosina atbildētāja Puse, un vienu personu no abu Pušu izvēlētajiem šķīrējtiesnešiem par priekšsēdētāju. Ja Puses vienojas par vienu vai vairākiem šķīrējtiesas dalībniekiem, atlikušos dalībniekus izvēlas tādā pašā procedūrā.
4. EPN Īstenošanas apvienotās komitejas priekšsēdētājs vai viņa pārstāvis izvēlas šķīrējtiesnešus piecu (5) dienu laikā pēc 3. punktā minētā pieprasījuma saņemšanas un katras Puses pārstāvja klātbūtnē. Šķīrējtiesnešu izvēlēšanās dienu un laiku paziņo Pusēm. Ja kāda no Pusēm pēc uzaicinājuma saņemšanas nenosūta savu pārstāvi, tas nekādi neietekmē izvēles likumību.
5. Šķīrējtiesas izveidošanas diena ir diena, kad ir izvēlēti visi trīs šķīrējtiesneši.
6. Šķīrējtiesas izdevumu segšanas kārtība ir definēta reglamentā.

69. pants

Šķīrējtiesas starpposma ziņojums

Parasti ne vēlāk kā simt divdesmit (120) dienas pēc šķīrējtiesas izveidošanas, tā iesniedz Pusēm starpposma ziņojumu, kurā ir gan aprakstošā daļa, gan konstatējumi un secinājumi. Piecpadsmit (15) dienu laikā pēc tam, kad šķīrējtiesa ir iesniegusi starpposma ziņojumu, katra Puse var rakstiski iesniegt piezīmes šķīrējtiesai par konkrētiem starpposma ziņojuma aspektiem.

70. pants

Šķīrējtiesas nolēmums

1. Šķīrējtiesa paziņo savu nolēmumu Pusēm un EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai vēlākais simt piecdesmit (150) dienu laikā pēc šķīrējtiesas izveidošanas dienas. Ja tā uzskata, ka šo termiņu nevar ievērot, šķīrējtiesas priekšsēdētājs par to rakstiski paziņo Pusēm un EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai, norādot kavēšanās iemeslus un datumu, kurā šķīrējtiesa plāno pabeigt darbu. Šķīrējtiesas nolēmumu nekādos apstākļos nevajadzētu paziņot vēlāk par simt astoņdesmit (180) dienām pēc šķīrējtiesas izveidošanas dienas.
2. Steidzamos gadījumos, arī tādos, kas saistīti ar sezonas produktiem un produktiem, kuri ātri bojājas, šķīrējtiesa cenšas paziņot savu nolēmumu septiņdesmit piecu

(75) dienu laikā no tās izveidošanas dienas. Šis termiņš nekādos apstākļos nedrīkst pārsniegt deviņdesmit (90) dienas no tās izveidošanas dienas. Šķīrējtiesa var izdot iepriekšēju nolēmumu desmit (10) dienu laikā pēc tās izveidošanas par to, vai tā uzskata lietu par steidzamu.

3. Katra Puse var lūgt šķīrējtiesu sniegt ieteikumus par to, kā atbildētāja Puse var panākt atbilstību.

II iedaļa – Izpilde

71. pants

Šķīrējtiesas nolēmuma izpilde

Katra Puse veic visus vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu šķīrējtiesas nolēmumu, un Puses cenšas vienoties par nolēmuma izpildes termiņu.

72. pants

Pamatots izpildes termiņš

1. Vēlākais trīsdesmit (30) dienas pēc šķīrējtiesas nolēmuma paziņošanas Pusēm, atbildētāja Puse rakstiski informē prasītāju Pusi un EPN Īstenošanas apvienoto komiteju par tai nepieciešamo izpildes termiņu ("pamatots termiņš").
2. Ja starp Pusēm ir domstarpības par to, kas ir pamatots termiņš šķīrējtiesas nolēmuma izpildei, prasītāja Puse divdesmit (20) dienu laikā pēc 1. punktā paredzētās paziņošanas, rakstiski pieprasa šķīrējtiesai noteikt šāda termiņa ilgumu. Vienlaikus par šo pieprasījumu paziņo otrai Pusei un EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai. Šķīrējtiesa paziņo savu nolēmumu Pusēm un EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai trīsdesmit (30) dienu laikā no pieprasījuma iesniegšanas dienas.
3. Nosakot pamatotā termiņa ilgumu, šķīrējtiesa ņem vērā laiku, kas atbildētājai Pusei parasti būtu nepieciešams, lai pieņemtu normatīvos aktus vai administratīvos pasākumus, kas salīdzināmi ar tiem, ko šī Puse noteikusi par nepieciešamiem atbilstības nodrošināšanai. Katra Puse var iesniegt savus aprēķinus par parasto ilgumu šādu pasākumu pieņemšanai. Šķīrējtiesa var arī ņemt vērā pierādāmus kapacitātes ierobežojumus, kas var ietekmēt atbildētājas Puses nepieciešamo pasākumu pieņemšanu.
4. Ja šķīrējtiesa pilnā sastāvā vai daži tās locekļi nevar piedalīties jaunā sanāksmē, piemēro 68. pantā noteiktās procedūras. Nolēmuma paziņošanas termiņš ir četrdesmit piecas (45) dienas pēc 2. punktā minētā pieprasījuma iesniegšanas.
5. Pamatoto termiņu var pagarināt, Pusēm abpusēji vienojoties.

73. pants

Šķīrējtiesas nolēmuma izpildei veikto pasākumu pārskatīšana

1. Pirms pamatotā termiņa beigām atbildētāja Puse informē otru Pusi un EPN Īstenošanas apvienoto komiteju par pasākumiem, ko tā veikusi, lai izpildītu šķīrējtiesas nolēmumu.
2. Ja Pusēm ir domstarpības par to, vai saskaņā ar 1. punktu paziņotie pasākumi atbilst šā Nolīguma noteikumiem, prasītāja Puse var rakstiski pieprasīt, lai šķīrējtiesa izlemj šo jautājumu. Pieprasījumā norāda konkrētos pasākumus un paskaidro iemeslus,

kādēļ tie neatbilst šā Nolīguma noteikumiem. Šķīrējtiesa paziņo savu nolēmumu deviņdesmit (90) dienu laikā no šā pieprasījuma iesniegšanas dienas. Steidzamos gadījumos, jo īpaši tādos, kas saistīti ar sezonas produktiem un produktiem, kuri ātri bojājas, šķīrējtiesa paziņo savu nolēmumu četrdesmit piecu (45) dienu laikā no pieprasījuma iesniegšanas dienas.

3. Ja šķīrējtiesa pilnā sastāvā vai daži tās locekļi nevar piedalīties jaunā sanāksmē, piemēro 68. pantā noteiktās procedūras. Nolēmuma paziņošanas termiņš ir simt piecas (105) dienas pēc 2. punktā minētā pieprasījuma iesniegšanas.

74. pants

Pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi nolēmuma nepildīšanas gadījumā

1. Ja atbildētāja Puse pirms pamatotā termiņa beigām neinformē par pasākumiem, ko tā veikusi, lai izpildītu šķīrējtiesas nolēmumu, vai ja šķīrējtiesa lemj, ka saskaņā ar 73. panta 1. punktu paziņotie pasākumi neatbilst minētās Puses pienākumiem, kuri noteikti 71. pantā, atbildētāja Puse izsaka īslaicīgas kompensācijas piedāvājumu, ja prasītāja Puse to pieprasa.
2. Ja Puses nevienojas par kompensāciju trīsdesmit (30) dienu laikā pēc pamatotā termiņa beigām vai dienas, kad šķīrējtiesa pieņem 73. pantā minēto nolēmumu, saskaņā ar kuru veiktie nolēmuma izpildes pasākumi neatbilst 71. panta noteikumiem, prasītāja Puse ir tiesīga pieņemt attiecīgus pasākumus, iepriekš par to paziņojot otrai Pusei. Pieņemot minētos pasākumus, prasītāja Puse cenšas izvēlēties pasākumus, kas pēc iespējas mazāk ietekmē šā Nolīguma mērķu sasniegšanu. Attiecīgā gadījumā, pieņemot pagaidu pasākumus, ņem vērā to ietekmi uz Rietumāfrikas valstu ekonomiku, un tiem nevajadzētu ietekmēt attīstības palīdzības sniegšanu Rietumāfrikas reģionam.
3. Pieprasot kompensāciju vai pieņemot attiecīgus pasākumus saskaņā ar šā panta 1. un 2. punktu, Eiropas Savienības Puse ievēro mērenību un ņem vērā Rietumāfrikas jaunattīstības valstu situāciju.
4. Attiecīgi pasākumi vai kompensācija ir īslaicīga un vairs nav piemērojama, ja pasākums, kas atzīts par neatbilstošu, ir atsaukts vai grozīts tā, lai tas atbilstu 71. panta noteikumiem, vai ja Puses vienojas izbeigt strīda izšķiršanas procedūru.

75. pants

Pēc attiecīgo pasākumu pieņemšanas veikto izpildes pasākumu pārbaude

1. Atbildētāja Puse paziņo otrai pusei un EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai pasākumus, ko tā pieņēmusi, lai izpildītu šķīrējtiesas nolēmumu, un pieprasa prasītājas Puses pieņemto pasākumu piemērošanas izbeigšanu.
2. Ja Puses trīsdesmit (30) dienu laikā pēc paziņojuma iesniegšanas nevienojas par paziņoto pasākumu atbilstību šā Nolīguma noteikumiem, prasītāja Puse rakstiski pieprasa šķīrējtiesas nolēmumu šajā jautājumā. Par šo pieprasījumu paziņo otrai Pusei un EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai. Šķīrējtiesa paziņo savu nolēmumu četrdesmit piecu (45) dienu laikā no pieprasījuma iesniegšanas dienas un par to paziņo otrai Pusei un EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai. Ja šķīrējtiesa nolēmj, ka veiktie pasākumi neatbilst attiecīgajiem šā Nolīguma noteikumiem, tā apsver, vai prasītājai Pusei būtu jāturpina piemērot pieņemtos pasākumus. Ja šķīrējtiesa uzskata

šos pasākumus par atbilstošiem, prasītājas Puses pieņemto pasākumu piemērošanu izbeidz.

3. Ja šķīrējtiesa pilnā sastāvā vai daži tās locekļi nevar piedalīties jaunā sanāksmē, piemēro 68. pantā noteiktās procedūras. Nolēmuma paziņošanas termiņš ir sešdesmit (60) dienas pēc 2. punktā minētā pieprasījuma iesniegšanas.

III iedaļa – Kopīgie un pārejas noteikumi

76. pants

Abpusēji pieņemams risinājums

Puses katrā laikā drīkst panākt abpusēji pieņemamu strīda risinājumu. Puses paziņo EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai par savu vienošanos. Pieņemot abpusēji pieņemamu risinājumu, procedūru izbeidz.

77. pants

Reglaments

Reglamentu pieņem EPN Īstenošanas apvienotā komiteja trīs (3) mēnešu laikā pēc tās izveides.

78. pants

Vispārēja un tehniska informācija

Šķīrējtiesa pēc vienas Puses pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas var iegūt informāciju no jebkura avota, cita starpā no strīdā iesaistītajām Pusēm, ja tā to uzskata par vajadzīgu šķīrējtiesas procesam. Šķīrējtiesai ir arī tiesības saņemt ekspertu viedokli, ja tā to uzskata par vajadzīgu. Šādi iegūta informācija ir jāpaziņo abām Pusēm, un jādod tām iespēja iesniegt piezīmes.

79. pants

Procedūras valodas

1. Pušu strīdu novēršanas un izšķiršanas procedūru kopīgās darba valodas ir angļu, franču vai portugāļu valoda.
2. Visus rakstiskos vai mutiskos pieteikumus Puses iesniedz vienā no trim iepriekš minētajām valodām.

80. pants

Interpretācijas noteikumi

Šķīrējtiesa interpretē šā Nolīguma noteikumus saskaņā ar starptautisko publisko tiesību ierastajām interpretācijas normām, ieskaitot Vīnes Konvenciju par starptautisko līgumu tiesībām. Šķīrējtiesas nolēmumi nepaplašina un nesašaurina šā Nolīguma noteikumus paredzētās tiesības un pienākumus.

81. pants

Šķirējtiesas nolēmumi

1. Šķirējtiesa pieņem lēmumus vienprātīgi. Ja lēmumu nevar pieņemt vienprātīgi, to pieņem ar vairākuma balsojumu.
2. Nolēmumā izklāstīti fakti konstatējumi lietā, šā Nolīguma attiecīgo noteikumu piemērojamība un loģiskais pamatojums šķirējtiesas izdarītajiem konstatējumiem un secinājumiem. EPN Īstenošanas apvienotā komiteja šķirējtiesas nolēmumu nodod atklātībai, ja vien nav nolemts to nedarīt.
3. Šķirējtiesas nolēmumā ir skaidri norādīts, kā ir ņemts vērā elastīgums, ieskaitot īpašu un diferencētu režīmu, ko paredz šis Nolīgums un ko noteikusi viena no Pusēm.
4. Neatkarīgi no 64. panta noteikumiem pasākumus, kas pieņemti, lai izpildītu šķirējtiesas nolēmumu, piemēro konkrēti tai valstij vai tām valstīm, kuras(-u) pasākumiem konstatēts, ka tie pārkāpj šo Nolīgumu. Tāpēc nevienai valstij nevar piemērot sankcijas, ja tai nevar piedēvēt no šā Nolīguma izrietošu saistību neizpildi.

82. pants

Pārejas noteikumi

Lai ņemtu vērā Rietumāfrikas īpašo stāvokli, Puses vienojas, ka Eiropas Savienības Puse desmit (10) gadu pārejas laikā, sākot no šā Nolīguma spēkā stāšanās dienas, pilnībā dod priekšroku tādām strīdu izšķiršanas metodēm kā apspriešanās un starpniecība un ievēro mērenību pieprasījumos.

4. NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

83. pants

Šķirējtiesnešu saraksts

1. EPN Īstenošanas apvienotā komiteja vēlākais trīs (3) mēnešu laikā pēc tās izveidošanas sagatavo sarakstu, kurā minēti piecpadsmit (15) šķirējtiesneši. Katra Puse ieceļ trešo daļu no kopējā šķirējtiesnešu skaita. Abas Puses arī vienojas par atlikušās trešdaļas izvēli, ieceļot šķirējtiesnešus, kas nav nevienas Puses valstspiederīgie un ko varētu aicināt kļūt par šķirējtiesas priekšsēdētāju. EPN Īstenošanas apvienotā komiteja nodrošina, ka sarakstā vienmēr ir minētais personu skaits un ka tajā ir pārstāvēti dažādu starptautiskās tirdzniecības jomu speciālisti, kā arī abu reģionu ekonomiskās un tirdzniecības partnerattiecības.
2. Šķirējtiesnešiem ir speciālās zināšanas vai pieredze tieslietās un starptautiskajā tirdzniecībā. Šķirējtiesneši ir neatkarīgi, strādā paši savā vārdā un nepieņem nevienas organizācijas vai valdības norādījumus, nav saistīti ar Pušu pārvaldes iestādēm un ievēro reglamenta pielikumā ietverto rīcības kodeksu.

84. pants

Attiecības ar PTO pienākumiem

1. Šķirējtiesām, kas izveidotas saskaņā ar šo Nolīgumu, nav tiesību lemt par strīdiem saistībā ar katras Puses tiesībām un pienākumiem atbilstoši Līgumam par Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) izveidošanu.

2. Tiesības izmantot šā Nolīguma noteikumus par strīdu izšķiršanu neskar nevienu darbību PTO ietvaros, tostarp strīdu izšķiršanas darbību. Tomēr, ja kāda no Pusēm ir sākusi strīda izšķiršanas procedūru par kādu konkrētu pasākumu saskaņā ar šā Nolīguma 67. panta 1. punktu vai PTO līgumu, tā nevar sākt strīda izšķiršanas procedūru par to pašu pasākumu citā forumā, pirms nav pabeigta pirmā procedūra. Šā punkta piemērošanai uzskata, ka Puse ir sākusi strīda izšķiršanas procedūru atbilstoši PTO līgumam tad, kad tā ir iesniegusi pieprasījumu par šķīrējtiesas izveidošanu saskaņā ar PTO vienošanās par strīdu izšķiršanu 6. pantu.
3. Šis Nolīgums nevar liegt vienai Pusei īstenot pienākumu atlikšanu, ko atļauj PTO Strīdu izšķiršanas organizācija. PTO līgums nevar liegt Pusēm apturēt šā Nolīguma nodrošināto priekšrocību izmantošanu.

85. pants

Termiņi

1. Visus šajā daļā noteiktos nolīguma termiņus, ieskaitot termiņus, kuros šķīrējtiesām jāpieņem nolēmumi, izsaka kalendārājās dienā, sākot no dienas, kas seko darbībai vai faktam, uz kuru tie attiecas. Ja minētā diena nav darbdiena, termiņa beigas pārceļ uz nākamo darbdienu.
2. Visus šajā Nolīguma daļā paredzētos termiņus var pagarināt, Pusēm abpusēji vienojoties.

86. pants

Sadarbība

Puses vienojas sadarboties, cita starpā finansiāli, saskaņā ar III daļā paredzētajiem noteikumiem tiesiskās palīdzības jomā un jo īpaši spēju veidošanā, lai Rietumāfrika varētu izmantot šajā Nolīgumā paredzēto strīdu izšķiršanas mehānismu.

V DAĻA

VISPĀRĒJI IZŅĒMUMI

87. pants

Vispārējo izņēmumu klauzula

Ievērojot prasību, ka šos pasākumus nepiemēro tā, ka tie izraisītu Pušu savstarpēju patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju vienādos apstākļos vai Pušu savstarpējās preču tirdzniecības, pakalpojumu vai nodibinājumu slēptu ierobežojumu, šā Nolīguma noteikumus nevar interpretēt tā, ka tie liegtu Pusēm pieņemt vai piemērot pasākumus, kas:

- a) nepieciešami sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai drošības aizsardzībai;
- b) nepieciešami cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsargāšanai;
- c) nepieciešami, lai nodrošinātu to normatīvo aktu ievērošanu, kas nav pretrunā šā Nolīguma noteikumiem, ieskaitot pasākumus, kuri attiecas uz:
 - i) krāpnieciskas vai maldinošas prakses novēršanu vai uz līgumsaistību neizpildes sekām,

- ii) personu privātās dzīves aizsardzību saistībā ar personas datu apstrādi un izplatīšanu un privātā īpašumā esošas dokumentācijas un grāmatvedības konfidencialitātes aizsardzību,
- iii) drošību,
- iv) muitas izpildi vai
- v) intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību;
- d) attiecas uz zelta vai sudraba importēšanu vai eksportēšanu;
- e) nepieciešami mākslinieciskas, vēsturiskas vai arheoloģiskas vērtības nacionālo bagātību aizsardzībai,
- f) attiecas uz izsmeļamo dabas resursu saglabāšanu, ja šādi pasākumi tiek īstenoti saistībā ar preču vietējās ražošanas vai patēriņa, pakalpojumu vietējā piedāvājuma vai patēriņa un vietējo ieguldītāju darbības ierobežojumiem;
- g) attiecas uz ieslodzījuma vietās saražotu produkciju;
- h) ir svarīgi vispārējās piegādes ražojumu vai vietējo deficīta ražojumu iegādei vai sadalei. Tomēr šiem pasākumiem ir jābūt saderīgiem ar principu, ka Puses ir tiesīgas uz šādu ražojumu starptautiskās piegādes taisnīgu daļu. Visi iepriekš minētie pasākumi, kas nav saderīgi ar pārējiem šā Nolīguma noteikumiem, tiek pārtraukti, tiklīdz vairs nav apstākļu, kas tos pamato.

88. pants

Ar drošību saistīti izņēmumi

1. Šā Nolīguma noteikumus nedrīkst interpretēt šādi:
 - a) ka tie uzliek kādai no Pusēm pienākumu sniegt informāciju, ja tā uzskata, ka šādas informācijas izpaušana būtu pretrunā būtiskām drošības interesēm;
 - b) ka tie liedz Pusēm īstenot darbību, ko tās uzskata par nepieciešamu savu drošības interešu aizsardzībai:
 - i) saistībā ar skaldāmiem vai šķeļamiem materiāliem vai vielām, no kurām tos iegūst,
 - ii) attiecībā uz saimnieciskām darbībām, kas tieši vai netieši veiktas, lai apgādātu vai nodrošinātu kādu militāru iestādi,
 - iii) saistībā ar ieroču, munīcijas un militārā aprīkojuma ražošanu un tirdzniecību,
 - iv) attiecībā uz valsts iepirkumu, kas nepieciešams valsts drošības vai aizsardzības vajadzībām,
 - v) ko veic kara laikā vai citā ārkārtas situācijā starptautiskajās attiecībās;
 - c) ka tie liedz Pusēm veikt jebkuru pasākumu, lai izpildītu pienākumus, ko tās uzņēmušās starptautiskā miera un drošības uzturēšanai.
2. EPN Īstenošanas apvienotā komiteja saņem pēc iespējas plašāku informāciju par pasākumiem, kas veikti saskaņā ar 1. punkta b) un c) apakšpunktu, un par to izbeigšanas dienu.

89. pants

Grūtības saistībā ar maksājumu bilanci

1. Ja kādai no Pusēm ir nopietnas grūtības saistībā ar maksājumu bilanci un ārējo finanšu stāvokli vai ja ir risks, ka šādas grūtības var rasties, šī Puse var pieņemt vai paturēt spēkā ierobežojošus pasākumus attiecībā uz preču un pakalpojumu tirdzniecību un attiecībā uz maksājumiem un kapitāla plūsmu, tai skaitā saistībā ar tiešajiem ieguldījumiem.
2. Puses pēc iespējas cenšas izvairīties no 1. punktā minēto ierobežojošo pasākumu piemērošanas.
3. Visi saskaņā ar šo pantu pieņemtie vai spēkā paturētie ierobežojošie pasākumi ir nediskriminējoši un uz ierobežotu laiku, un to darbības joma nav plašāka par maksājumu bilances un ārējo finanšu stāvokļa koriģēšanai nepieciešamo. Tie ir saskaņā ar PTO nolīgumos noteiktajiem nosacījumiem un attiecīgi atbilst Starptautiskā valūtas fonda Vienošanās līgumam.
4. Tā Puse, kura patur spēkā vai ir pieņēmusi ierobežojošus pasākumus vai tos groza, nekavējoties informē pārējās Puses un pēc iespējas drīz iesniedz to atcelšanas grafiku.
5. Nekavējoties rīko apspriešanos EPN Īstenošanas apvienotajā komitejā. Šādas apspriešanās mērķis ir novērtēt attiecīgās Puses vai attiecīgo Pušu maksājumu bilances stāvokli un saskaņā ar šo pantu pieņemtos vai spēkā paturētos ierobežojumus, cita starpā ņemot vērā tādus faktoros kā:
 - a) maksājumu bilances un ārējo finansiālo grūtību raksturs un apjoms;
 - b) ārējā ekonomikas un tirdzniecības vide;
 - c) pieejamie alternatīvie korektīvie pasākumi.
6. Apspriešanās laikā pārbauda ierobežojošo pasākumu atbilstību šā panta 3. un 4. punktam. Visus Starptautiskā valūtas fonda iesniegtos secinājumus atbilstoši statistikas un citiem faktiem attiecībā uz ārvalstu valūtām, valūtas rezervēm un maksājumu bilanci pieņem un secinājumus pamato ar Starptautiskā valūtas fonda sniegto attiecīgās Puses maksājumu bilances un ārējo finanšu stāvokļa novērtējumu.

90. pants

Nodokļu sistēma

1. Nevienu šā Nolīguma noteikumu vai saskaņā ar šo Nolīgumu pieņemtu pasākumu vai pielāgojumu nevar uzskatīt par tādu, kas liedz Pusēm, piemērojot savu nodokļu tiesību aktu attiecīgos noteikumus, nošķirt nodokļu maksātājus, kuri nav vienādā situācijā, jo īpaši saistībā ar viņu dzīvesvietu vai vietu, kur ieguldīts viņu kapitāls.
2. Nevienu šā Nolīguma noteikumu vai saskaņā ar šo Nolīgumu pieņemtu pasākumu vai pielāgojumu nevar uzskatīt par tādu, kas liedz pieņemt vai īstenot pasākumus, kuru mērķis ir novērst krāpšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, ievērojot līgumus, kuru mērķis ir izvairīties no dubultās aplikšanas ar nodokļiem, vai saskaņā ar citiem ar nodokļiem saistītiem pasākumiem vai valsts iekšējiem nodokļu tiesību aktiem.

3. Neviens no šā Nolīguma noteikumiem neietekmē pušu tiesības un pienākumus, kas noteikti jebkādā nodokļu konvencijā. Šā Nolīguma un jebkuras šādas konvencijas pretrunu gadījumā priekšroka ir konkrētajai konvencijai, ciktāl tā attiecas uz konkrēto pretrunu.

VI DAĻA

INSTITUCIONĀLIE NOTEIKUMI

91. pants

EPN apvienotās iestādes

Ir izveidota institucionālā struktūra ekonomisko partnerattiecību nolīguma starp Rietumāfrikas Pusi un Eiropas Savienības Pusi uzraudzībai un īstenošanai, kurā ietilpst šādas iestādes:

- a) Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome;
- b) Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Īstenošanas apvienotā komiteja;
- c) Rietumāfrikas un Eiropas Savienības Apvienotā parlamentārā komiteja;
- d) Rietumāfrikas un Eiropas Savienības Apvienotā konsultatīvā komiteja.

92. pants

Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome

- 1. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome atbild par šā Nolīguma īstenošanas uzraudzību. Tās sanāksmes notiek ministru līmenī.
- 2. Neskarot ĀKK un ES Ministru padomes funkcijas, kas noteiktas Kotonū nolīguma 15. pantā, Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome nodrošina šā Nolīguma institucionālā satvara darbību un tā īstenošanu, un uzrauga tā mērķu sasniegšanu. Tā arī izskata būtiskus jautājumus saistībā ar šo Nolīgumu, kā arī visus pārējos divpusējos, daudzpusējos vai starptautiskos kopīgo interešu jautājumus, kas skar šīs ekonomiskās un tirdzniecības partnerattiecības starp Pusēm.
- 3. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome izskata arī Pušu ierosinājumus un ieteikumus par šā Nolīguma pārskatīšanu saskaņā ar 111. pantā paredzētajām procedūrām.
- 4. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotās padomes sanāksmes notiek reizi divos (2) gados. Tā var sasaukt arī ārkārtas sanāksmes, ja apstākļi to prasa.

93. pants

Sastāvs un reglaments

- 1. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome sastāv no Eiropas Savienības Padomes locekļiem un Eiropas Komisijas locekļiem, no vienas puses, un Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Uzraudzības ministru komitejas locekļiem, no otras puses, kā arī Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienas un Rietumāfrikas Ekonomiskās un monetārās savienības priekšsēdētājiem.
- 2. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome pieņem savu reglamentu.

3. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotās padomes prezidentūras vadību rotācijas kārtībā uzņemas Eiropas Savienības Puses pārstāvis un Rietumāfrikas Puses pārstāvis saskaņā ar tās reglamentā noteikto kārtību.
4. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome sniedz regulārus ziņojumus par šā Nolīguma darbību Ministru padomei, kas izveidota saskaņā ar Kotonū nolīguma 15. pantu.
5. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotās padomes locekļi var vienoties par savu pārstāvību saskaņā ar tās reglamentā noteikto kārtību.

94. pants

Lēmumu pieņemšanas pilnvaras un procedūras

1. Lai sasniegtu šā Nolīguma mērķus, Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome ir pilnvarota pieņemt lēmumus visos jautājumos, uz ko attiecas šis Nolīgums.
2. Pieņemtie lēmumi ir saistoši Pusēm, kas veic visus pasākumus, kuri vajadzīgi šo lēmumu izpildei saskaņā ar Pušu valstu iekšējo tiesību sistēmu.
3. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome var arī sniegt ieteikumus.
4. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome savus lēmumus un ieteikumus pieņem, Pusēm savstarpēji vienojoties.

95. pants

Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Īstenošanas apvienotā komiteja

1. Pildot savu uzdevumu, Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotajai padomei palīdz EPN Īstenošanas apvienotā komiteja, kas sastāv no augstākajām amatpersonām vai to pārstāvjiem, ko Puses pienācīgi norīkojušas. Katra Puse var iesniegt EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai jautājumus, kas saistīti ar šā Nolīguma piemērošanu vai tā mērķu sasniegšanu.
2. EPN Apvienotā padome izveido un pieņem EPN Īstenošanas apvienotās komitejas reglamentu. EPN Īstenošanas apvienotās komitejas prezidentūras vadību rotācijas kārtībā uz vienu (1) gadu uzņemas vienas vai otras Puses pārstāvis. Katru gadu šis vadītājs sniedz pārskatu Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotajai padomei.
3. EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai ir šādas konkrētas funkcijas:
 - a) tirdzniecības jomā:
 - i) nodrošināt šā Nolīguma noteikumu īstenošanu un pareizu piemērošanu un izskatīt un ieteikt sadarbības priekšlikumus attiecībā uz to,
 - ii) pārzināt šā Nolīguma noteikumu turpmāku papildināšanu un novērtēt tā piemērošanā gūtos rezultātus,
 - iii) veikt darbības, lai novērstu strīdus un izšķirtu strīdus, kas var rasties saistībā ar šā Nolīguma interpretāciju vai piemērošanu, saskaņā ar IV daļas noteikumiem,

- iv) palīdzēt Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotajai padomei tās funkciju pildīšanā,
 - v) uzraudzīt reģionālās integrācijas un Pušu ekonomisko un tirdzniecisko attiecību attīstību,
 - vi) uzraudzīt un izvērtēt šā Nolīguma īstenošanas ietekmi uz Pušu ilgtspējīgu attīstību,
 - vii) apspriest un sākt darbības, kas var atvieglot Pušu savstarpējo tirdzniecību un ieguldījumu un uzņēmējdarbības iespējas,
 - viii) apspriest jautājumus, kas attiecas uz šo Nolīgumu, un problēmas, kas var ietekmēt tā mērķu sasniegšanu;
- b) attīstības jomā:
- i) palīdzēt Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotajai padomei tās funkciju pildīšanā saistībā ar attīstības sadarbības jautājumiem, kuri ir šā Nolīguma darbības jomā,
 - ii) uzraudzīt šajā Nolīgumā noteikto sadarbības noteikumu īstenošanu un koordinēt šo darbību ar līdzekļu devējiem, kas ir trešās personas,
 - iii) sniegt ieteikumus par Pušu savstarpējo sadarbību tirdzniecības jomā,
 - iv) regulāri pārskatīt šajā Nolīgumā noteiktās sadarbības prioritātes un attiecīgā gadījumā sniegt ieteikumus par jaunu prioritāšu iekļaušanu,
 - v) pārskatīt un apspriest sadarbības jautājumus, kas attiecas uz reģionālo integrāciju un šā Nolīguma īstenošanu.
4. Pildot savas funkcijas, EPN Īstenošanas apvienotā komiteja var:
- a) izveidot un pārraudzīt īpašas komitejas vai struktūras, kas nodarbojas ar jautājumiem tās kompetences robežās, un noteikt šādu komiteju vai struktūru sastāvu un pienākumus, kā arī reglamentu;
 - b) izskatīt visus ar šo Nolīgumu saistītos jautājumus un attiecīgi rīkoties, pildot savas funkcijas;
 - c) pieņemt lēmumus vai sagatavot ieteikumus šajā Nolīgumā paredzētajos gadījumos vai tad, ja šādas izpildes pilnvaras tai deleģējusi Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome. Šādos gadījumos EPN Īstenošanas apvienotā komiteja pieņem lēmumus vai sagatavo ieteikumus, Pusēm savstarpēji vienojoties.
5. EPN Īstenošanas apvienotās komitejas sanāksmes šā Nolīguma īstenošanas vispārējai pārskatīšanai notiek reizi gadā, Pusēm iepriekš vienojoties par datumu un darba kārtību, pēc kārtas katrā reģionā. Vajadzības gadījumā EPN Īstenošanas apvienotā komiteja, pildot 3. punkta a) un b) apakšpunktā paredzētās funkcijas, var sasaukt arī ārkārtas sanāksmes.

96. pants

Rietumāfrikas un Eiropas Savienības Apvienotā parlamentārā komiteja

1. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības Apvienotā parlamentārā komiteja ir forums konsultācijām un dialogam starp Eiropas Parlamenta deputātiem un Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienas un Rietumāfrikas Ekonomiskās un monetārās savienības

parlamentu deputātiem. Komiteja pati nosaka sanāksmju biežumu. Tā sadarbojas ar Apvienoto parlamentāro asambleju, ko paredz Kotonū nolīguma 17. pants.

2. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības Apvienotā parlamentārā komiteja sastāv no Eiropas Parlamenta deputātiem, no vienas puses, un Rietumāfrikas reģionālo parlamentu deputātiem, no otras puses. Pušu pārstāvji var piedalīties Rietumāfrikas un Eiropas Savienības Apvienotās parlamentārās komitejas sanāksmēs.
3. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā parlamentārā komiteja pieņem savu reglamentu un informē par to Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienoto padomi.
4. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotās parlamentārās komitejas prezidentūras vadību rotācijas kārtībā uzņemas kāds no Eiropas Parlamenta deputātiem un kāds no Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienas un Rietumāfrikas Ekonomiskās un monetārās savienības parlamentu deputātiem saskaņā ar to reglamentā noteikto kārtību.
5. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā parlamentārā komiteja var pieprasīt, lai Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome tai sniegtu attiecīgo informāciju par šā Nolīguma īstenošanu, un Rietumāfrikas un Eiropas Savienības Apvienotā padome tai sniedz pieprasīto informāciju.
6. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotajai parlamentārajai komitejai ir jābūt informētai par Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotās padomes lēmumiem un ieteikumiem.
7. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā parlamentārā komiteja var sniegt ieteikumus Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotajai padomei un EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai.

97. pants

Rietumāfrikas un Eiropas Savienības Apvienotā konsultatīvā komiteja

1. Apvienotās konsultatīvās komitejas uzdevums ir palīdzēt Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotajai padomei veicināt dialogu un sadarbību starp abu Pušu ekonomiskajiem un sociālajiem partneriem. Šāds dialogs un sadarbība aptver visus Pušu savstarpējo attiecību ekonomiskos, sociālos un vides aspektus saistībā ar šā Nolīguma īstenošanu.
2. Par dalību Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotajā konsultatīvajā komitejā lemj Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome, lai nodrošinātu visu ieinteresēto personu plašu pārstāvību.
3. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības Apvienotā konsultatīvā komiteja veic savu darbību, konsultējoties ar Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienoto padomi, vai pēc savas iniciatīvas un sniedz ieteikumus Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotajai padomei. Pušu pārstāvji piedalās Apvienotās konsultatīvās komitejas sanāksmēs.
4. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības Apvienotā konsultatīvā komiteja pieņem savu reglamentu, to saskaņojot ar Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienoto padomi. Komiteja pati nosaka sanāksmju biežumu.

5. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā konsultatīvā komiteja var sniegt ieteikumus Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotajai padomei un EPN Īstenošanas apvienotajai komitejai.

98. pants

Institucionālā satvara darbības finansēšana

Puses vienojas sadarboties, lai finansētu 91. pantā minētās iestādes saskaņā ar šā Nolīguma III daļā paredzētajiem noteikumiem. Finansēšanas kārtību nosaka šo iestāžu iekšējā reglamentā, saskaņojot ar EPN Apvienoto padomi.

VII DAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

99. pants

Pušu definīcija un pienākumu izpilde

1. Šā Nolīguma līgumslēdzējas Puses ir Eiropas Savienības Puse un Rietumāfrikas Puse.
2. Eiropas Savienības Puse ir Eiropas Savienība un tās dalībvalstis, vai Eiropas Savienība vai tās dalībvalstis savās attiecīgajās kompetences jomās, ko paredz Līgums par Eiropas Savienību un Līgums par Eiropas Savienības darbību.
3. Rietumāfrikas Puse ir Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopiena ((*ECOWAS*), Rietumāfrikas Ekonomiskā un monetārā savienība un to dalībvalstis savās attiecīgajās kompetences jomās, ko paredz *ECOWAS* līgums, Rietumāfrikas Ekonomiskās un monetārās savienības līgums un Mauritanija.
4. Puses nosaka vispārējus vai konkrētus pasākumus, kas vajadzīgi to pienākumu izpildei, un nodrošina šajā Nolīgumā noteikto mērķu sasniegšanu.

100. pants

Kontaktpunkti un informācijas apmaiņa

1. Lai atvieglotu saziņu un nodrošinātu šā Nolīguma efektīvu īstenošanu, katra Puse ieceļ kontaktpersonu, šim Nolīgumam stājoties spēkā. Kontaktpersonu iecelšana neskar kompetento iestāžu konkrētu norīkošanu saskaņā ar šā Nolīguma konkrētiem noteikumiem.
2. Pēc vienas Puses pieprasījuma otras Puses kontaktpersona norāda biroju vai ierēdni, kurš atbild par jautājumiem, kas attiecas uz Nolīguma īstenošanu, un sniedz vajadzīgo atbalstu, lai atvieglotu saziņu ar pieprasītāju Pusi.
3. Pēc otras Puses pieprasījuma, ciktāl likumīgi iespējams, katra Puse ar savu kontaktpersonu starpniecību sniedz informāciju un nekavējoties atbild uz otras Puses jautājumiem, kas attiecas uz faktisku vai ierosinātu pasākumu, kurš var ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm.

101. pants

Pārredzamība

1. Puses nodrošina, ka tiesību akti, noteikumi un administratīvi nolēmumi ar vispārēju nozīmi, kā arī starptautiskas saistības, kas attiecas uz tirdzniecības jautājumiem, kas ietverti šajā Nolīgumā, tiek nekavējoties publicēti vai nodoti atklātībai un uz tiem tiek vērsta otras Puses uzmanība.
2. Neskarot šā Nolīguma noteikumus par pārredzamību, saskaņā ar šo pantu norādīto informāciju uzskata par sniegtu, ja tā ir pienācīgi paziņota PTO, vai ja minētā informācija ir pieejama attiecīgās Puses oficiālā publiski pieejamā bezmaksas tīmekļa vietnē.

102. pants

Konfidencialitāte

Šā Nolīguma noteikumi nenosaka Pusēm pienākumu sniegt konfidenciālu informāciju, kuras izpaušana traucētu tiesību aktu izpildi vai citādi būtu pretrunā ar sabiedriskajām interesēm vai kaitētu noteiktu valsts vai privātu uzņēmumu likumīgām komerciālajām interesēm, izņemot, ja tās izpaušana ir nepieciešama saistībā ar strīda izšķiršanas procedūru atbilstoši šā Nolīguma IV daļai. Ja tādu izpaušanu par nepieciešamu uzskata saskaņā ar 68. pantu izveidota šķīrējtiesa, tā nodrošina konfidencialitātes pilnīgu aizsardzību.

103. pants

Priekšroka reģioniem

1. Šā Nolīguma noteikumi nenosaka pienākumu vienai Pusei attiecināt uz otru šā Nolīguma Pusi režīmu, kas ir labvēlīgāks par to, ko piemēro katrā no Pusēm iekšēji saistībā ar konkrētās Puses reģionālās integrācijas procesu.
2. Ja kāda Rietumāfrikas vai tās ekonomikas kopienas valsts saskaņā ar šo Nolīgumu piešķir Eiropas Savienībai vai kādai tās dalībvalstij labvēlīgāku režīmu vai priekšrocību un otrādi, tad šādu režīmu vai priekšrocību nekavējoties un bez nosacījumiem izmanto arī katra šā Nolīguma parakstītājvalsts.
3. Šā Nolīguma noteikumus nevar interpretēt kā pienākumu Eiropas Savienībai vai Rietumāfrikas Pusei savstarpēji piešķirt preferenciālos režīmus, ko Eiropas Savienībai vai Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienai un Mauritānijai šā Nolīguma parakstīšanas datumā piemērotu tādēļ, ka tās būtu reģionāla ekonomiskās integrācijas nolīguma dalībvalstis.

104. pants

Tālākie Eiropas Savienības reģioni

1. Ņemot vērā Eiropas Savienības tālāko reģionu ģeogrāfisko tuvumu Rietumāfrikas Pusei un lai stiprinātu ekonomiskās un sociālās attiecības starp minētajiem reģioniem un Rietumāfrikas Pusi, Puses cenšas atvieglot sadarbību visās jomās, uz ko attiecas šis Nolīgums, kā arī atvieglot preču un pakalpojumu tirdzniecību, sekmēt ieguldījumus un veicināt satiksmes un saziņas sakarus starp tālākajiem reģioniem un Rietumāfrikas Pusi.
2. 1. punktā deklarētos mērķus arī īsteno, kad vien iespējams veicinot Rietumāfrikas valstu un tālāko reģionu kopīgu dalību Eiropas Savienības pamatprogrammās un īpašās programmās jomās, uz ko attiecas šis Nolīgums.

3. Eiropas Savienības Puse cenšas nodrošināt dažādu Eiropas Savienības kohēzijas un attīstības politikas virzienu finansēšanas instrumentu koordinēšanu, lai veicinātu Rietumāfrikas Puses un Eiropas Savienības tālāko reģionu sadarbību jomās, uz ko attiecas šis Nolīgums.
4. Šā nolīguma noteikumi neliedz Eiropas Savienības Pusei piemērot spēkā esošos pasākumus, kuru mērķis ir risināt tālāko reģionu strukturālo sociālo un ekonomisko situāciju saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 349. pantu.

105. pants

Attiecības ar citiem nolīgumiem

1. Šā nolīguma noteikumus nevar interpretēt tā, ka tie liegtu Eiropas Savienības Pusei vai Rietumāfrikas Pusei pieņemt pasākumus, kurus uzskata par piemērotiem saistībā ar šo Nolīgumu, saskaņā ar Kotonū nolīguma attiecīgajiem noteikumiem.
2. Puses vienojas, ka šā Nolīguma noteikumi neparedz tām pienākumu veikt darbības, kas nav saderīgas ar to saistībām PTO.

106. pants

Pārskatīšanas klauzula

1. Puses vienojas turpināt sarunas, lai vienotos par pilnīgu reģionālo nolīgumu.
2. Neskarot turpmāk minētos tematus un sarunu iznākumu, Puses vienojas apspriest:
 - a) pakalpojumus;
 - b) intelektuālo īpašumu un inovāciju, cita starpā tradicionālās zināšanas un ģenētiskos resursus;
 - c) kārtējos maksājumus un kapitāla apriti;
 - d) personas datu aizsardzību;
 - e) ieguldījumus;
 - f) konkurenci;
 - g) patērētāju tiesību aizsardzību;
 - h) ilgtspējīgu attīstību;
 - i) publisko iepirkumu.
3. Šā panta 1. punktā minētajā nolūkā un sešus (6) mēnešus pēc šā Nolīguma noslēgšanas Puses vienojas par ceļvedi, kurā norāda sarunu grafiku un kārtību.

107. pants

Līguma ratifikācija un stāšanās spēkā

1. Šo Nolīgumu ratificē vai apstiprina parakstītājas Puses saskaņā ar saviem attiecīgajiem konstitucionālajiem noteikumiem un procedūrām.
2. Šis Nolīgums stājas spēkā pirmā mēneša pirmajā dienā pēc visu Eiropas Savienības dalībvalstu un vismaz divu trešdaļu Rietumāfrikas reģiona valstu ratifikācijas dokumentu un Eiropas Savienības šā Nolīguma apstiprināšanas dokumenta deponēšanas.

3. Līdz šā Nolīguma spēkā stāšanās brīdim Rietumāfrika un Eiropas Savienība vienojas, par to paziņojot, šo Nolīgumu pilnībā vai daļēji piemērot provizoriski. Par provizorisku piemērošanu paziņo depozitāram. Nolīgumu piemēro provizoriski vienu (1) mēnesi pēc pēdējā paziņojuma par provizorisku piemērošanu saņemšanas.
4. Ja līdz šā Nolīguma spēkā stāšanās brīdim Puses nolemj to piemērot provizoriski, visas atsauces uz spēkā stāšanās dienu ir uzskatāmas par atsaucēm uz dienu, kad stājas spēkā šāda provizoriska piemērošana.
5. Neatkarīgi no šā panta 3. punkta Rietumāfrika un Eiropas Savienība var veikt pasākumus, lai pēc iespējas pilnībā vai daļēji piemērotu Nolīgumu pirms tā provizoriskas piemērošanas.

108. pants

Depozitāri

Eiropas Savienības un tās dalībvalstu Puses ratifikācijas vai apstiprināšanas dokumentu depozitārs ir Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsēkretariāts, bet Rietumāfrikas valstu ratifikācijas vai apstiprināšanas dokumentu depozitārs ir Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienas komisija. Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienas komisija un Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsēkretariāts nekavējoties par to informē parakstītājas Puses.

109. pants

Ilgums

1. Šis Nolīgums ir spēkā nenoteiktu laiku.
2. Katra no Pusēm var rakstiski paziņot otrai Pusei par nodomu denonsēt šo Nolīgumu.
3. Denonsēšana stājas spēkā sešus (6) mēnešus pēc paziņošanas otrai Pusei.

110. pants

Teritoriālā piemērošana

Šo Nolīgumu piemēro teritorijās, uz kurām attiecas Līgums par Eiropas Savienības darbību, un saskaņā ar Līgumā paredzētajiem nosacījumiem, no vienas puses, un Rietumāfrikas parakstītājvalstu teritorijā, no otras puses. Šajā Nolīgumā atsauces uz "teritoriju" jāsaprot šajā nozīmē.

111. pants

Pārskatīšanas klauzula

1. Puses vienojas attiecīgā gadījumā un saskaņā ar 92. panta noteikumiem veikt šā Nolīguma novērtēšanu vai pārskatīšanu reizi piecos (5) gados no tā spēkā stāšanās dienas.
2. Ne vēlāk kā divpadsmit (12) mēnešus pirms katra piecu gadu laikposma beigām Puses viena otrai paziņo, kuru Nolīguma noteikumu pārskatīšanu tās pieprasa ar mērķi tos varbūt grozīt. Desmit (10) mēnešus pirms kārtējā piecu gadu laikposma beigām Puses sāk sarunas, lai izskatītu iespējamās Nolīguma grozījumus. Šādā pārskatīšanā ņem vērā pieredzi, ko Puses guvušas, īstenojot Nolīgumu.

3. Neatkarīgi no šī termiņa Puses vajadzības gadījumā var paredzēt šā Nolīguma pārskatīšanu, jo īpaši kad beigsies Kotonū nolīguma termiņš.
4. Ja viena Puse pieprasa Nolīguma noteikumu pārskatīšanu, otrai Pusei ir divi (2) mēneši laika, lai pieprasītu pārskatīšanas plašāku attiecināšanu arī uz citiem noteikumiem, kas ir saistīti ar tiem, uz kuriem attiecas sākotnējais pieprasījums.

112. pants

Jaunu dalībvalstu pievienošanās Eiropas Savienībai

1. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome tiek informēta par ikvienu pieteikumu, ko iesniedz trešā valsts, lai kļūtu par Eiropas Savienības dalībvalsti. Sarunu laikā starp Eiropas Savienību un kandidātvalsti Eiropas Savienības Puse sniedz Rietumāfrikas Pusei attiecīgu informāciju un tā savukārt dara zināmus Eiropas Savienības Pusei sev svarīgos jautājumus, lai tā var pilnībā ņemt tos vērā. Eiropas Savienības Puse paziņo Rietumāfrikas Pusei par ikvienu pievienošanos Eiropas Savienībai.
2. Ikvienu jaunu Eiropas Savienības dalībvalsti pievienojas šim Nolīgumam no dienas, kad tā pievienojas Eiropas Savienībai, ar attiecīgo klauzulu pievienošanās aktā. Ja aktā par pievienošanos Eiropas Savienībai nav paredzēta dalībvalsts automātiska pievienošanās šim Nolīgumam, attiecīgā dalībvalsts pievienojas, deponējot pievienošanās aktu Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsēkretariātam, kas nosūta apliecinātu kopiju Rietumāfrikas Pusei.
3. Puses izvērtē jaunu Eiropas Savienības dalībvalstu pievienošanās ietekmi uz šo Nolīgumu. Rietumāfrikas un Eiropas Savienības EPN Apvienotā padome var lemt par pārejas laika pasākumiem vai grozījumiem, kas varētu būt nepieciešami.

113. pants

Autentiskie teksti

Šis Nolīgums ir sastādīts divos eksemplāros angļu, bulgāru, čehu, dāņu, franču, grieķu, holandiešu, horvātu, igauņu, itāļu, latviešu, lietuviešu, maltiešu, poļu, portugāļu, rumāņu, slovāku, slovēņu, somu, spāņu, ungāru, vācu un zviedru valodā, un visi teksti ir vienlīdz autentiski.

114. pants

Pielikumi

Šā Nolīguma pielikumi, protokoli un piezīmes ir tā neatņemama sastāvdaļa.

PUŠU PARAKSTS

PIELIKUMU SARAKSTS

A pielikums	Protokols, ar ko definē jēdzienu "noteiktas izcelsmes ražojumi", un par administratīvās sadarbības metodēm
B pielikums	Muitas nodokļi Rietumāfrikas izcelsmes ražojumiem
C pielikums	Muitas nodokļi Eiropas Savienības izcelsmes ražojumiem
D pielikums	3. nodaļas papildinājumi par tirdzniecības tehniskajiem šķēršļiem un sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem
E pielikums	Protokols par savstarpēju administratīvo palīdzību muitas lietās
F pielikums	Protokols par EPN attīstības programmu (<i>PAPED</i>)